

ZEMTURS

LATGOLAS NŪVODA NEDEĻAS LAIKKROKSTS

Nr. 45/46 (133/134)

1997. GODA 19. DECEMBRIS

CENA 10 SANTIMI

PRĪCEIGUS ZĪMASSVĀTRUS VYSIM »ZEMTURA« AUTORIM UN LASEITĪJIM!

LPI VAĻDES ZIŅŌJUMS

1997. gada 24. un 25. oktobrī Rēzeknē nūtyka Latgolas Pētniecības instituta (LPI) VI zynōtniskō konference, kŭ sadarbēbā ar LPI valdi organizēja saiminiki — Rēzeknes rajona padūme un Rēzeknes piļsātas dūme.

Ivodā tradicionālō plenarsēde tyka apvinōta ar Latvejas inteligences apvīneibas konferenci, tōpēc pasōkumu atbaļsteitōji beja Inteligences apvīneiba, ari Latvejas Zynōtņu akademeja un Latvejas Poļvaldeibu savīneiba. LPI valde uzskota, ka ſaida sadarbēba piļneibā atbilst Pētniecības instituta darbeibas mērkim un ir litdēreiga instituta dorba popularizēšonā.

Šō goda LPI zynōtniskō konference beja veļteita 1917. goda Latgolas kongresa 80 godu atcerei. Pēc organizātōju dūmom, konference beja turpynōjums tim vēsturiskō kongresa atceres pasōkumim, kuri goda laikā sareikōti Rēzeknē un Reigā. J. Raiņa literatūras un vēstures muzejā.

LPI zynōtniskōs konferences dorbs beja organizāts 8 grupōs (rekologeja un vides izgleiteiba, izgleiteiba un pedagoģeja, kultūras vēsture, latgališu volūda un literatūra, religeja, socioloģeja, tautsaimnīceiba, vēsture). Divu dīnu laikā nūlaseiti 106 referati par Latgolas pagōtni, tagadni un nōkūtni. Grupu dorbam sekōja vairōk nakai 200 klauseitōji.

Zynōtniskōs konferences rezumējums izteikts dorba grupu prikslykumūs, daudzi īsnīgti materiāli tiks jīmti vārā instituta un tō grupu dorba plānōšonā.

Lelōkais vairums konferences daleibnīku atbaļstēja dūmu par nōkūšōs 1998. goda konferences reikōšonu Ludzā. Vinlaiceigi izteikti konkrēti prikslykumi par tōs zynō-

niskū un organizatoriskū sagatavōšonu.

Konferences dorba grupu prikslykumūs vairōkkōrt izskanēja dūma par napicīšameibu veidōt un atteistēt LPI zynōtniskūs sakarus ar cytom pētnīcīskōm īstōdem, pētnīku grupom. Nu šō vidūklā vēreibu peļnej uzskōtō sadarbēba ar Latvejas Zynōtņu akademeju. Instituta bīdrim aktivōk jōisasaista zynōtniskūs projektus izstrōdōšonā, piacynōjūt augsti kvalificētus specialistus Latgolas problemu risynōšonā. Šamā ziņā jau uzkrōta pīredze, par kŭ licynōj LPI bīdru īsasaisteišona storptautyskā projektā par Ignalinas AES drūšeibu.

Pēc konferences daleibnīku dūmom, zynōtniski pētnīcīskō dorba sekmēšonai aktūals ir jautōjums par ar Latgolu saisteitūs olītu un dokumentācijas apzynōšonu. Mynāti materiāli atsarūn gon Latvejas, gon ōrzymu (Krīvejas, Boltkrīvejas, Leitovas, Pūlejas) arhīvūs un bibliotēkōs. Olītu apzynōšonas gaitā napicīšams veidōt Latgolas datu bāzi, kuru jau sōkuši LPI pētnīki.

LPI valde uzskota, ka pētnīcīskō darbeiba ir saisteita ar studentu un skūlānu īsasaisteišonu Latgolas problematikas pēteišonā. Ari turpmōk Daugavpiļs Pedagoģiskōs universitātes un Rēzeknes Augstskūlas zynōtniskōs konferences jōikļāun referati par Latgolu, tūs ītvorūs konferences jōveidōj Latgolas pētnīceibas sekejas un dorba grupas.

Vairōku dorba grupu atskaītēs atzīneigi nūvārtāts Latgolas Kultūras centra izdevnīceibas (vadeitōjs Jōņs Elksnis) īguldejumus grōmotu jūmā un Latgolas Demokrātiskōs partējas (priksādātōjs Valdis Lauskis) atbolsts Latgolas un Latvejas kultūrai veļteitu grōmotu izdūšonā. Tyka izteikti

prikslykumi par Franča Trasuna, Boleslava Brežgo, kai ari Latvejas pōrnūvodu autoru Latgolai veļteitu dorbu izdūšonu. LPI kŭpsapuļcē apbolvōti Rēzeknes Mōkslas koledžas audzēkni, kuri izstrōdōja zynōtniskō rokstu krōjuma »Acta Latgalica« vōka mōkslinīcīskōs nūformēšonas variantus.

Rēzeknes konferences dorba grupu daleibnīki atkōrtōti īzteice napicīšameibu izdūt LPI informatīvū biļetenu, kas snāgtu ziņas par instituta aktivitatem. ſaidu vidūklī vairōkkōrt īzteikuse LPI valde.

Vairōki prikslykumi saisteiti ar īvārojāmu Latgolas sabīdrīskūs darbinīku pīmiņas īmyuzynōšonu. Pīmāram, Naurānu apkaime davuse ap 50 pazeistāmu Latgolas kultūras darbinīku, tōpēc jōsekmej valjstiska lykuma par Naurānu kultūrvēsturiskū nūvodu pījīmšona.

Konferences nūslāgumā plašas debātes izraisēja latgališu volūdas un literatūras dorba grupas īsnāgti papyl-dynōjumi jaunajam Volūdu lykuma projektam. Ar bolsu vairōkumu pījīmts Aīcynōjums LR Saeimai, LR Ministru kabinetam, Latgolas regiona poļvaldeibom pyrmkōrt garantēt jaunajā volūdu lykumā litōšonas tīseibas latgališu literarajai volūdai kultūras, izgleiteibas, zynōtnes sferā, ūtrkōrt — nūteikt un garantēt latgališu literārōs volūdas kai obligāta mōceibu priksmata vūicešonu Latgolas lātvišu skūlōs. Vinlaiceigi LPI valde nūrōda, ka Aīcynōjumā īsaceitūs prikslykumu īzpiļde tagadējā laikā saisteita ar vairōku priksnūsacējumu realizēšonu (skūlōtōju sagatavōšona, mōceibu grōmotu un leidzēkļu izstrōdōšona, skūlas mōceibu programmu īzmaiņas un cyti).

1997. goda 21. novembris

Myusu jubilarī

VIKTORS AVOTIŅŠ
PĪTERS JURCIŅŠ
(LOSIT 2. LOPPUSĒ)

Pīteram Jurciņam šūgod 17. decembrī — jubileja, īzapylda 65 godi. sakarā ar šū nūtykumu jam pīškērts Izgleiteibas ministrejās Atzīneibas roksts, kurā teikts: »Izglītības un zinātnes ministrija apbalvo ar Atzīnības rakstu dzejnieku Pēteri Jurciņu par lielu ieguldījumu jaunatnes estētiskajā audzināšanā un sirsnīgi sveic dzīves sešdesmit piecu gadu jubilejā«.

KONKURSA »SĒJĒJS« BOLVAS

Catūrtū reizi tyka reikōts konkurss »Sējējs«. Šō goda bolvas īzceīnejuši 88 pretendenti. Diplomu, medaļu un 1000 latu par sasnāgumim ſķirmes zyrgu audzēšonā sājeme Preiļu rajona paju sabīdreibas agrofirma »Tureiba« vadeitōjs Romualds Kavinskis. Veīcynōšonas bolva 750 latu apmārā par sasnāgumim ſķirmes aitu audzēšonā un pogosta tradīceju kŭpšonā pīškērtā Modūnas rajona Ūsupes pogosta saimnīceibas »Zīles« saimnīkam Voldeimāram Kozulim. Konkursa grupā, kurā vēreita pogosta atteisteiba, golvonō bolva 1000 latu apmārā, diplomu un medaļas pīškērti Preiļu rajona Aizkaļnes un Krōslovas rajona ſkeltovas pogostam, 500 latu bolva, »Sējēja« diploms un medaļa pīškērti Stendes selekcejas stacejas zynōtnīku grupai, tymā kaitā ari bejušajam īlggādējam Malnovas lauksaimnīceibas tehnikuma pasnīdzējam Pīteram Buļbīkam par šamā stacejā īzveidōtajom graudaugu ſķirmem.

BĪDREIBA »NORDEN LATVEJĀ«

13. decembrī jau pēc tradīcejas krūnēja Lūciju, kas ir gaismas un labesteibas simbols. Jei devēs labdareības misejā uz bārnū nomim, internatskūlom, bārnū patversmēm, vacūs ļaužu pansionatim, kŭpā ar pavadūnim dzīdōja svātku dzīsmes, dalēja soldumus un mozas dōvoneņas. Bīdreibas bīdri tyka aīcynōti sacept un sagōdōt pypurkūkas, cytus soldumus un tamleīdžēgi apmeklejamūs īprīcynōšonai. 14. decembrī bīdreiba Dūma laukumā reikōja Zīmāssvātku egleiti.

»ZEMTURS« 1998. GODĀ:

- > katōju draudžu dzeīve vysā Latvejā,
- > kultūrvēsturiskais montōjums,
- > laseitōju (dzejnīku, stōstīnīku) daīlrade,
- > mōkslas dzeīve,
- > jaunōki nūtykumi nūvodā,
- > īvārojāmu latgališu jubīlejas,
- > grōmotu apskoti,
- > nūvodpētnīceiba.

NATĀLĪJA VAIVODE-GILUČA

PIĻCINĒ

Novembra sōkumā sājemu īlyugu- mu, ar kuru tyku aīcynōta pīsadaleit ekspozīcejas »Latgališu rakstnīceiba padūmu laikā« atklōšonā 18. novembrī un vīnlaikus uz pīmiņas breīdi pīstōt pī Vladislava Lōča pādejōs atdusas vītas Piļcīnes kopūs. Beju jūti īprīcynōta, ka beīdzūt īraudzeīšu tū Latgolas styurī, kurā dzīmīs un audzīs

tik lels un nasavteīgs cylvāks, kurs vysas sovas myuža dīnas bez atlykuma veļtējis latgaļu literatūras atteisteibai, vodūt īzdevnīceibu kara laikā Daugavpīlī un vēļōk, dzeīvojūt trimdā.

Gribu pavaīcōt, kas V. Lōci īrūsynōja uzajimt tik pōrcīvīceigi gryutu dorbu? Voi tei nabeja draudzeiba ar Jōni Cybuļski, kurs, muzejim pōrdūdūt vacōtāva Andrīva Jūrdža ar rŭku raksteitōs un pōrraksteitōs grōmotas pusgodusymtā, kod drukas aizlīguma laikā latgalīski nadreīkstēja ni rindeņu nūdrukōt, naidu varēja īguldeit spīstuves īgōdeī? Izmontōdāms īspīdburtus, jo nabeja vūicejīs skūlā ni dīnu, A. Jūrdžs vairumā pōrrakstēja lyugšon grōmotas, dōvynōja tōs tyvōkim radīnīkim. J. Cybuļskim īzadeve panōkt, ka par K. Ūļmaņa valdeiba, kura nu skūlom un bibliotēkom beja sōkuse īzmest latgališu grōmotas un ari pošu volūdas mōceišonu, pīsakōpe un beīdzūt atļōve izdūt pīcas grōmotas pādejīs pyrmskara godūs, lai gon beja sagatavōtas un dīnāsgaīsmu gaidēja vairōk kai trejssdesmit.

Daudz plašōk V. Lōča īzdevnīceiba dorbōjōs kara godūs, kod beja dabōjuse tam atļōvi. Sekōja trimda, kod latgališu grōmotai V. Lōcs atdeve piļneigi vysas dīnas un nakts, kas palyka pōri nu dorba, ar kuru peļneja maīzi.

Tū vysu īgōdōjūt, dzīlā cīneībā varim nūlīkt golvas šō lelō cylvāka priškā. Uz Piļcīni braucū, lai kaut nadaudz īzjustu tū gaisūtni, kaidā īz- audzīs ſys apbreīnojāmais cylvāks. Vīneigi nu laikrokstīm zynōju par jō

atsagrīšonu dzīmtīnē, par muzeja īkōrtōšonu Piļcīnē, par lelim grōmotu syutējumim uz Latveju nu Minsteres. Nu 1943. goda dzišmu svātķīm Daugavpīlī vēļ atcerūs rakstnīku cēlīni, kurs īzdevnīceībā reikōja V. Lōcs, nu daleibnīkim pīmiņu vīneigi M. Andžāni, Norbertu Trepšu-Neīkšanīti un sovu skūlasbīdreni Martū Skuju-Galvanovsku. Cyti maļ beja sveīši.

***

Nu Reīgas Rēzeknē ībraucem ap pulkstīņ 11, myusas sagaidēja šō pasōkuma golvonāis reikōtōjs P. Lōcs un autobuss vysus aīzvede leīdz golamērkim. Ti vysupyrms īsagrīzemēs kopsātā, kur suplōk vacōkim pyrms nadaudz godīm guldeits Vladislavs un jō kopu apsoģoj B. Buļā veīdōtais pīmineklīs. Izskanēja pīmiņas vōrdi, aīzgōjējam veļteitas lyugšonas un uz kopa nūgula atbraucēju atvasti zīdi.

Pasavēru rudīneīgajūs, myglainajūs pakolnūs, storp kurīm myužeiga mīra vītu atradīs Lelāis Strōdnīks tautas lobā.

***

Pabraucem garum Piļcīnes kūka bazneīcai un vīnā nu augstōkim pakolnym pīstōjom pī sōkumskūlas. Iejūt īškā, lykōs — tei tīkkū kai atjaunōta: vys spūdrs un gaišs!

Vyspyrms pulcējomēs vīnā nu skūlas telpom, kur nu sīnom gaišūs kūka īrāmējumūs uz myusim nūsavēre vysu īvārojāmkōi Latgolas mūdīnōtōji un pyrmī gora gaismas nesēji — Andrīvs Jūrdžs, Pīters Miģlīnīks, Gustavs Manteīfeļs, brōli Skryndas, Nikodems Rancāns, Francis Trasuns un cyti.

Svīneīgais breīds sōcēs ar valjst himnu, ar svīneīgim īvodvōrdim, pīmynūt lelū nūtykumu — Latvejas naatkareības pasludynōšonu 1918.

godā 18. novembrī. Svīneīgū aktu papyldynōja skūlasbārnū skaiteitōs dzejas un lelōkūs meītiņu dzīdōšona — jōs vadēja Ontons Matvejāns.

Pēc tam vysu pulcējomēs cytā telpā, kurā īzvītōti stēndi par Latgolas literatim, kuri strōdōjūsī vysus okupācijas godus. Paskaidrōjumus par jīm deve literaturzynōtneica Ilona Salceviča.

Izarōdēja, ka vysu tī, kas vēļ staigoj zam saules nu literatim, bejuši īlyugti, bet na vysu atbraukūši uz Piļcīni. Un daudzi jau, kai Jezups Laganovskīs, Jōņs Cybuļskīs, Stepons Seīļs, Jeronīms Stulpāns, Madsolas Jōņs, Vladislavs Lōcs atsapyušas dzīmtīnes smīlātnēs — jūs pōrstōvēja daži radīnīki. Bet nabeja īsaroduši ari tagadēji myusu īvārojāmkōi vōrda meistari Anna Rancāne, Andrīs Vējāns, Pīters Jurciņš, Māra Rītupe un cyti.

Laiks nu vīna vīļcīņa leīdz ūtram myusim beja īrūbežōts, napaspējom apsavērt vysu muzeju, kas īkōrtōts agrōk. Vysu atbraucēji tykom lyugti pī golda, kas beja bogōteigi klōts. Cinastam sekōja dzeju lasējumi Ontona Kūķōja, Dīanas Varslavānes un vēļ cytu īzpiļdējumā.

Pōrōk steīdžēgi aīzgōja laiks leīdz aīzbraukšonai, kod sacējom vys- sīrsneīgōkū paļdis cylvākim, kuri tikpat nasavteīgi, kai lelāis aīzgōjējs, aīzvin vēļ strōdoj ar tikpat lelu atdevi, lai napazyud latgaļu volūda un literatūra. Vyslelōkū dorbu, kai redzējom, šō muzeja veīdōšonā īguldejīs Pīters Lōcs, bet ekspozīceju veīdōšonā — literaturzynōtneica Ilona Salceviča. Par cytim paleīgim zynōtu pastōsteit jī poši.

Sīrsneīgs paļdis par vysu!

BIBLIOTEKARE

1934. goda 23. janvarī Reīgas apģobolīsa apstīprinōja Latgolas centralō muzeja Rēzeknē statutus, kŭ beja īzstrōdōjūsī P. Strōds un F. Kempis. Pusūtra mēneša laikā šō muzeja bīdreībai beja jau 67 bīdri, nūdaļas atvēre Ludzā un Daugavpīlī. Izvēle Rēzeknei tyka dūta tōdēļ, ka jei beja nūvoda centrā, prūtams, te dorbōjōs ari spējeigi cylvāki — Pīters Strōds, Frančs Kempis, Valerīja Seīle, Meīkuls Apeļs, Boleslavs Brežgo, rakstnīki Ontons Rupaiņs un Stepons Seīļs, Dr. A. Broks, dir. D. Jaudzems, E. Kozlovskis un cyti. Telpas piļsātas valde muzejom atrodā Atbreivōšonas alejā 52.

Par vīnu nu aktivōkajōm darbīneīcom muzejā beja Tekla Laīzāne. Jei beja bibliotekare, kura seviški

Nūbeīgums 2. lpp

REDKOLEGEJA: Valija Berkina – Jākubpiļš, Jāns Elksnis – Latgolas Kultūras centra izdevniece, Pīters Gleizdāns – Rēzekne, Jāns Kokins – Daugavpils, Anita Petkune – Krāslova, Ontons Rancāns – Preiļi, Ontons Slyšāns – Bolvi, Viktors Trojanovskis – Ludza, Pīters Zeile – Reiga, Jāns Žugovs – Reiga, ūrzemu biroja vadeitōjs – Aļberts Spōģis Minstere

MYUSU JUBILARI

»JAUNŌS AVĪZES« ŠEFS

Kaidā plašā sarunā ar Ekonomistu apvīnebas prezidentu Dr. ekon. Ojāru Kehri Rakstnieku Savīnebas priekšsādātōjs Viktors Avotiņš («Literatūra, Māksla, Mēs») šo goda janvārī paūz dūmu, ka politekonomiskō vara ir plyka un navareiga, nasasiļdeidamōs pi kulturas varas, bet kulturas vara naisakvāloj bez saimnieciskōs ruseibas. Kultura un ekonomiskūs ideju sadursmes roda enerģeju kustēbai. Kaidai? Dzeives kustēbai!

Atteistūt sovu dūmu tōjok, jys atsacer, ka vidē, kur audzis, nacite slautus, ar tīm nōcēs ipasazeit vīneigi tod, kod nūklivis sabīdreibas vītējō krējuma pusbirokratiskā, pusadministratīvā vidē, kurpreti strōdojūši beja sova omota virtuozi — gon vacōki, gon jaunōki. Ar tū, ka cylvāki nav breivi dūmōšonā, jī meklej kaidu kūpsaucēju vai direktīvu, ir

jōsarēkinoj pōrvoldūt. Tū var izmontōt gon stimulēšonai, gon ari manipulēšonai.

Tū, ka Viktors nav beidīs ari turpmōk saglobōt sovu »bērneibas un jauneibas« ryudējumu, pīrōda jō dorbs Rakstnieku Savīnebas vadeibā, ari jaunas avīzes izdūšona, kurai tagad veļtej tik daudz laika. Jōdūmoj, ka tīši sabīdriskī pinōkumi bejuši par īmaslu, ka mozōk laika atlicis dzejai. Tō vitā jys sevī izteicis publicistikā, īvitojūt interesantus, satureigus, reizem ari vysai osus rokstus republikas lelōkūs laikrokstūs, kuri uz dzeives parōdeibom, nūtykumim izlējuši sovpatēigu, jam rakstureigu gaismu. tagad tū vysu varēs realizēt nu sovas tribīnes — laikrokstā »Jaunā Avīze«.

Tūmār jys nav galeigi atmetīs ar rūku ari dzejai.

PŌRIS VŌRDU PAR ROGOVKAS PĪTERI

Jurciņu Pīters pīdzimis 1932. goda 17. decembrī lelō Naurānu pogosta Rogovkā, kū dažkōrt sauc ari par Naurānim. Rogovku jys īrindōjis ar »R« rokstamūs pasaulā lelōkūs piļsātu sarokstā, Naurānim taida gūda vēļ nav — ari mes tod paliksīm pi Rogovkas.

1950. godā Pīters beidze Naurānu vydušķūlu, tod pēc septenim godim — specialū milicejas skūlu Kauņā, bet 1963. godā — Īkšlītu ministrejās augstōkū skūlu Minskā. Kaidu laiku — nu 1954. leidz 1955. godam — strōdōja mēbeļu artelī »Asociaceja«, bet tod dzeives ceļš gōja pa milicejas trepem: operatīvais plynvarōtais, mi-licejas nūdaļas priekšniks Aucē, Lipōjā, Tukumā, Modūnā (1957.–1979.), bet ar 1979. godu un leidz 1985. — redakcejas vadeitōjs izdevnīcēbā »Liesma«, nu 1987. goda — Latvejas radio.

Pymō literārō publikaceja — dzejūļš »Soļu dziesma« žurnalā »Liesma« 1960. godā. 1968. godā iznōce pyrmais dzejūļu krōjumeņš »Smagums«, 1972. godā — »Klātbtne«, 1977. godā — »Dzīvības augstumos«, 1984. godā — »Vālodzīte«, 1986. godā — »Kvēpa lidojums«, 1990. godā — »Akmeņi un zvaigznes«. Ir jam ari izlase »Man vienu mūžu taisnoties«, izdūts 1982. godā. Pa storpom pagivis uzraksteit kū navin ari sovā meilajā Rogovkas izlūksnē, kai, pīmāram:

ROGOVKISKAS REIMES NU REIGAS

Muna sirds jau matēja:
Nu ir demokrateja —

Nūjīmti ir sprīgumi,
Atcalti ir ligumi.
Īnaidnīki ōreji —
Agenti un pōreji —
Nav vairs myusim beistami,
Kaiteigi voi neistami.
Ōrzemēs jau pabejom.
Zīmas gondreiz nabeja.
Vēļēšonōs startējom
Trejdevenom partejom.
Daudz kū myusim sūļēja.
Vysy taipat kai Pūļēja.
Programmas — tai saucamōs —
Nav vys gūvis slaucamōs.
Nu ir kotram tiseibas
Reikōt rautus, vīseibas,
Bučōtīs un lomōtīs,
Dzīdōt, doncōt, barōtīs.
Tikai vīna mūceiba —
Švaka myusu ruceiba.
Būdēs pītryukst sveramō —
Ādamō un dzeramō.
Smuka, smuka spēlite —
Daudzim meiksta meļite.
Dzeivoj tī, kam speramais
Ādamais un dzeramais.
Nesit teira yudiņa,
Pīvōrejit gryudiņa.
Vādāri nav vīneigi,
Ka tī laiki maineigi.
Cikom gryudiņš plepinej —
Runas veiri sepinej.
Grib ar bolsu spareigu
Pasaceit kū svareigu.

BIBLIOTEKARE

Nūbeigums. Sōkums 1. lpp.

ryupējōs par ratūs grōmotu un vēstures olūtu nūdaļu, pōrznōja ari vysu muzeju kūpmā, kurs jau pyrms kara varēja lepōšis ar daudzim un nūzeimeigim eksponatim, īgyutim ekspedicejōs uz varakļōnim, Borkovu, Gaigalovu, Strūžānim, Dricānim, Naurānim, Taudejānim, Rāznu, Aglyunu un Preilim, ar vairōkom sareikōtōm izstōdem un

cytīm kulturmasu pasōkumim.

1963. godā Mikelis Bukšs, byudams tymā laikā trymdā iznōkūšō latgaļu žurnala kulturai un zynōnei »Dzeive« golvonais redaktors, palyudzīs uzraksteit atmiņas par šū muzeju tūlaik jau sešdesmitgadeigai T. Laizānei, kura dzeivōja emigracejā. Uz tū jēi atbīdēja:

»Lai gon jau pagōjuši 20 godi, kod rokstu šōs atmiņas, vēļ daudz kas dzeivis palicis munā oca priškā, un pyrmā kōrtā jī ir skaistī un greznī audumi: goldauti, dvīli, aizkōri, vylnaines (leli skusti) utt. Audumu bogōteiba beja tik lela, ka

nūklōja vasalas 2 sīnas. Vysi jī beja jīmti nu myusu lauku ikdīniskōs dzeives. Ar tīm tyka rūtōtas sītas un bazneicas.

Sū izstōdi jūti skaisti izcēle Latgolas trauku meistari. Tur dōrbus beja izstōdējūši P. Vylcāns, P. Cernavskis, J. Kalve, S. Kalve, S. Vylcāns un J. Dubovskis. Izstōdē izacēle jūs darynōtōs vāzes un svečturi. Pādeji beja gon ar vīnu lukturēiti (zalkša musturs), gon daudzūburaini leidz 13 sveču turēšonai. Tī golvonūkōrt tyka litōti bazneicōs un jūs beja gryuši apdarynōt primitīvūs cepļūs«.

Tōjok jēi pastōsta par kaidu kafejas servizi ar refi mozom taseitem un skaistā dzaltonā krōsā, kas uz golda vīzējuse kai saule, ka Sylajōnišu dorbūs nikas naatsakōrtōjīs, cik lela bejuse jūs dažaideiba, tik ari originalitate. Muzeja fondūs bejuši daudz vacu kūka darinōjumu — trauku un reiku, solmu pynumu, īskaitīt sātīves, metala un akmiņa izstrōdōjumu un nūžāloj, ka nu jīm nav palicis tikpat kai nikaidu atālu, jō tymūs laikūs fotografēšona tik tōli vēļ nabeja aizgōjuse.

PROFESORS J. ZEĻONKA

TURPYNOJ

V. LŌCS-VAIDEĀNS

»MYUŽA DĪNAS«

I DAĻA
romans »Brōli«
TĪSŌŠONŌS

»Jys dag taidā dusmu uzplyudumā, ka lāga jys navar strōdōt jau vairōkas dīnas nu vītas. Jam dorbā treis rūkas un dūmas, nakōrteigi mutuļōdamas pa golvu, sprīž oplomas litas... Vīna tāva dāli pēc jō nōves nanūdzeivōja mīreigi goda un jau plēšas... Plēš vīns ūtram

voi ōdu. Paliks vēļ nabogōki. Nyu vysy dorbs tik dēļ tīsom un advokatim... Kauns pošim nu sevis, bet vēļ vairōk nu pasaulā... Mīreigō doba, klusais laiks cylvāku kai aicynōt aicynoj pi sevis, kai sauktiņ sauc pi sovom mīra pynajom zemes kryutim... Tagad brōļu sirdīs dobas mīrmīleigums mūdinoj īgnumu, vēļ lelōku dusmu un atrībeibas kōri... Jī ir pīsapiļdējūši ar naida, nasatīceibas un ļaunuma teiksmi.«

Pīzeime: na tikai myusu tāvu jauneibas zemes reformas laikūs, bet ari nyu tīsa tīsas golā, zemi dolūt un plēšūt navin Kūkōs pi Jākubpiļš. Vysōs molōs, te tur, te cytur isadag brōļu un mōsu, kaimiņu un rodu naida, nasatīceibas un ļaunuma tīsas. Dēļ monta, dēļ zemes,

apdzēivōtōs vitēs un cīmūs, bet attōlōk nu jīm vēji vyriņoj bez jumtim palykušu klāvu durovās, zemi pōrjam nazōļu naizbrīnamī bizūkni. Dusmu sārga, na prōta dorbs.

DORBS

»Vysu vajag panōkt ar dorbu un pyulem. Uz sovu dorbu vajag byut lapnam... Tovā pūra pļovā tev byus pazeistama kotra kryuts... Taipat meils tev šytas Plāsumeņš; tu jū nu meža pōrvērti teimurā, tu te izgōzi osūs, paeģļu kryumus, izplēsi elķšņus ar vysom saknem un, verīs, nyu tev tur ir teimurs... Verīs, ka jīmā tagad aug jaunūs rudzu lyuzs... Nasasteidz sasōkt daudz dorbu, bet gon dori kotru pēc kōrtas, tod

redzēsī, kai tev veiksīs. Tu strōdoj šū dorbu pats un īvuici ari mozūs taipat strōdōt naatlaideigi, bez mīteišonōs... Tu redzēsī, kai dorbi dareis jūs laimeigus, un laimeigs byusi ari tu reizē ar jīm.«

Pīzeime: un kū nūskaud tū piļu īmītnikus molu molōs, kuri nagōze osūs paeģļu kryumus, naplēse elķšņus ar vysom saknem, nasēja jaunūs rudzu laukus, nacēle sovu mōju graznu, navuicēja mozūs taipat strōdōt naatlaideigi, bez mīteišonōs. Jūs dorbi nadora jūs laimeigus! Un tōdēļ piļu priškā myura sīnas kai vydušlaiku baronu mōjūklīm, bet uz vōrtim breidyņōjums: »Uzmaneibu, nykns suņs!«

ANDRIS VĒJĀNS

TOVS LAIKS

Es paškiru kryumus i mekleju ceļu.
Ai, pogolms par čyuskulōju palicis sen,
Kur nazkod ar vactāvu ustobu ceļu,
Nu olūta debešu dziļumus smēļu —
Tur vylku bors badeigi gaudoj i sten.
Nu napļautim klōnim kōp mygla kai tvaiks —
Kod, Latgola, atīs tovs atmūdas laiks?
Ryus izkaps i lōpsta pi klētenas sīnas,
Bet kulstaveica uz orūdīm snauž.
Jau pīmērstas tōm ir gōjputnu dīnas,
Kas atmiņu rūžaiņu krellēs vīn sīnās...
Cik godus mums grauzēji pakšus jau grauž!
Voi sauli lanc tymša? rist padebess baigs?
Kod, Latgola, atīs tovs ceļšonōs laiks?
Es acīs i krystūs i azarūs verūs,
Kur dīvnomi dzeļmē kai guļbu pulks speid —
Tūs spōrnūs i boltajōs cereibōs tverūs,
Šai sōpeigā skaistumā naatsadzerūs,
Jo slōpes kai plōves guņs dvēselē kreit.
Kyup rudzi pret kolnu, kur vējs vējoj svaigs —
Kod, Latgola, atīs tovs augšonas laiks?

PI PARTEJU VAICŌJUMA

— Īsastōji kaidā partejā?
— Nā.
— Sovu nūdybynōji?
— Dūmoju.

Izarōda, ka ar tōm partejom ir tai: dybnoy, cik gribi, vysas vīnaldas kai vīnas rūkas pērsti pi kūpeigas dalnas. Agri voi vēli jōapsavīnoj. Bet varbyut vysom vīnaida uzskotu platforma, kas vēļok atsaklōj kai uz dalnas? Sejas dažaidas, bet uzskoti — vīnaldi. Cytam otkol demokrateja tai

sagrūzējuse golvu, ka izaveidōjušas vairōkas un beigōs nūžāloj, ka tys jau par daudz. Ari partejā, laikam, vīglōk, kod vīna golva — ari bāda vīna, bet tīm, kas nu vīnas aizklejoj pi ūtras, tod pi trešōs un catūrtōs? Skotīs, goda laikā jau pabejis krīsteigūs un socialūs demokrātūs, saimnīkūs un tāvzemīšūs un golā pats nazyna, kas pa kam. Vīna golva — labi, dīvejas — vēļ lobōk, trejs — pavysam labi...

Pītera GLEIZDĀNA karikaturas

HRONIKA

● 6. decembrī (1937) Rēzeknē īsvētēta Sōpu Dīvmōtes bazneica.

● 6. decembrī (1902) Reigā dzymuse sabīdriska darbīneica, bibliotekare, publiciste Tekļa Laizāne.

● 9. decembrī (1842) Ludzas apriņķa Rundānu pogostā dzimis topografs generals Ignāts Čeksters, mirīs 1914. goda 22. martā Pīterpilī.

● 10. decembrī (1947) Viļānūs mirīs goreidznīks, goreigūs dorbu autors Benedikts Skrynda, dzimis 1868. goda 6. martā Daugavpīļš apriņķa Leiksnas pogosta Lipas Mukōnūs.

● 10. decembrī (1932) Rēzeknē dzimis mōkslinīks, grōmotu īlustrators profsors Aleksandrs Stankevičs.

● 11. decembrī (1892) dzimis ērģelnīks, pedagogs, Latgolas tautas konservatorejas direktors 1923.—1929. godā Nikolajs Vanadzīņš, mirīs 1978. goda 23. augustā.

● 12. decembrī (1947) Ludzā dzimis dzejnīks, publicists, sabīdrisks darbinīks Viktors Avotiņš.

● 12. decembrī (1862) Ludzas apriņķa Naurānu pogostā dzimis Latgolas atmūdas darbinīks, bazneicungskungs Andrijs Svīklis, mirīs 1928. goda 6. jūnī Naurānūs.

● 13. decembrī (1937) Ludzas apriņķa Zvērgzdīnes pogosta Vecinānūs dzimis kūktējnīks Vladislavs Mykāns.

● 14. decembrī (1917) Latgola atdaleita nu Vitebskas gubernās.

● 14. decembrī (1937) K. Ulmanis par tautas lobklōjeibas ministru īcēle Daugavpīļš piļsātas golvu Jōni Volontu.

● 17. decembrī (1897) Rēzeknē dzimis etnografs, publicists, tautas dzīdnīks Ivans Zavoloko, mirīs 1984. goda 7. martā Reigā.

● 17. decembrī (1932) Ludzas apriņķa Naurānu pogosta Rogovkā dzimis dzejnīks, publicists Pīters Jurciņš.

● 18. decembrī (1942) Vladislavs Lōcs un Jōns Cybulskīs saījeme atļōvi īspist grōmotas latgaliski un jau 29. decembrī Daugavpīli iznōce »Tāvu zemes kalendars« 1943. godam, tam sekōja cyti izdavamī.

Sastōdēja

Viktors TROJANOVSKIS

AR DIKTOFONU »LATGOLAS ROKSTU GAISMĀ« 1997. GODA 5. DECEMBRĪ RS*)

Korteju saitu »Latgolas rokstu gaismā« šureiz 5. decembrī ivadēja Daugavpils bērnu ansamblis »Pumpuriņi« ar dzidrojumiem nu Jelēnas Švilpes Latgolas oratorejas. Latgolas pavasara kongresa 80 gadu atceres laikā beja veļteiti leli pasākumi Rēzeknē, vēļok Anna Eglēna Raiņa muzejā Reigā sareikōja plašu, daudzpusēgu izstōdi, kurā varēja redzēt kai vyss nūtyka, lai Latveja šudīņ byutu taida, kaida ir. Īlyugumūs beja karte, kurā Latveja parōdeita bez Latgolas un Latgola — bez Latvejas, kai viņā, tai ūtrā variantā redzējom, kō myusim nabyutu bejis.

Raiņa muzejā itei izstōde beja apreikōta ar dažaidim sareikōjumim — Jezupa Pīgōžņa un Jōņa Undas dorbu izstōdes, Rancānu nu Makašānim dorbu izstōde, beja Bārtuļs Buļs ar sovīm dorbīm, Voguls ar dālim un dzeivesbīdri un jūs dorbi, skanēja Annas Rancānes dzeja, Pitera Jurciņa vōrsmas, pīminējom ar pōra jragri nu myusim aizgōjušū Janinu Bukšu — Mīkeļa Bukša dzeives leidzaitneicu.

Jo tai padūjom, tī vysi ir vēsturiski nūtykumi, varbyut tikai naasom eisti popularizējuši presē, televizejā, radio, plašok izvērtējuši Latgolū, nūtykumus, bet nav arī galeigi vyss nūklusāts. Uz Jasmuižu Dzejas dīnūs beja aizbraukuse tagadejō »Karūga«

redakceja Māras Zālites vadeibā, un vacais tō redaktors, tai sokūt, kai muzeja eksponāts. »Kolnasātai« beja pīci godi, kur varūneigi strōdōj Valentina Bruzguļe, plēšas, varbyut sasalomojās, bet lelus dorbus dora. Uz turīni beja aizbraucis veiskups Jōņs Bulis, skaidrōja bazneicas tagadejōs attīceibas ar F. Trasunu, šudīneju bazneicas nūstōju pret jū. F. Trasuns ir džiļa personeiba un labi, kai naseņ

ANDRIS VĒJĀNS

CEREIBA LATGOLAS AUGŠAMCEĻŠONAI

Saeimā nūtyka jō rokstu I sējuma prezentaceja, kur jys ceinējōs par Latgolas vīnōteibu un tiseibom šamā vīnōteibā, šamā kūpejā vaļstī. Pīters Zeile uzrakstējis īvodu sējumam, kas iznōce jau pyrms kara. Jys arī pilicis punktu Latgolas kulturas vēsturei Latvejas kūpejā rokstu volūdā, kas ir lels un skaists veiksoms un atrosts sponsors, kas var izdūt. Paļdis, ka myusim ir taidis mecenāts, kai Ventspīļs naftas viceprezidents Jōņs Blaževičs, kurs paleidz izdūt grōmotas. Taidu nav daudz.

Braucīņus pa Latgolū ar munim draugim ūrzenīkim Ivu Mūrnieci un Haraldu Ulmani, ļūti daudzōs vītōs pabejom un teišam interesanti beja.

Skaisti nūsvynāta Izvaltas skūlas 180 godu jubileja, nu jōs nōk myusu patriote Lidija Leikuma, kur beja latgaļu volūdas vuicēsona. Vōrkovā strōdōj breineiga skūlōtōja Janina Vilmane, bet tī nikur naredzēju nīvīna Nikodema Rancāna, Franča Trasuna, brōļu Skryndu portreta. Soka, navar nūpēkt veikalūs, bet poši navar izgatavōt — tik breineigi prūt bērni zēimēt! Tikai ļaunīt jim dorbōtīs.

pastōvēs, naudas moks — par sevi. Gon tūmār jī jōsavīnoj kūpā, lai kolpoj vins ūtram. Kultura navar atsateistēt bez naudas — tū jau latgalīšim mōcēja Francis Trasuns, sok, vajag vuicētīs tērgōtīs, vysu kū cytu, na tikai ebrejim vin.

Vēļ gribis atgōdīnōt dažus faktus, kurim ikdīnā paejom garum. Beja myusu kūpeigi — Latvejas svātī, kai Raiņa dzejā un dzīsmē ir teiktis:

Vajadzātu atdūt gūdu tai kai tī, kas aiz Aivikstes, atdūd Krišjōnam Baronam, cytīm kulturas darbinīkim, Lerham Puškaitim un cytīm. Frančam Trasunam vajadzātu Jelgovā, kur vuicējōs un nu turīnes pajēme vīnūteibas dūmu. Varbyut Reigas žurnalistim uzajimt tū lūmu godsymta sōkumā un vēļok, trejdsasmūtīs godūs, kod latvišu laikroksti »Jaunōkōs Ziņas« un cyti, žurnali »Sējējs«, »Aizsorgs« un cyti ļūti plaši runōja par Latgolas programmu, Latgolas vaicōjumim. Šūbreid mes nūsadorbojam vairōk ar politiskom intrigom, naudas litom, bankom, spekulacejom, vysu kū, bet tai asam atsarōvuši nu kulturas, ka dūmojam — jei poša par sevi

»Daugovas obas molas myužam nasadolōs,« sūgod uz dzimteni — kopūs pi Neretas — atsagrize lels Latgolas draugs Jōņs Jaunsudrabiņš, un tei Latgolas meitine, kas jau sērma palykuse, kū jys audzunōja, kū paglōbe nu plyudim un boda 1928. godā — tys beja aizkustynūši, kod jei jū pi kopa nūsauce par tēti. Sūgod šamōs dīnūs atzeimejam Andreja Upīša jubileju, kuram Latgola arī nabeja sveša. Storp jaunīm talantim, kū audzynōja, beja arī Stanislavs Belkovskis žurnālā »Doma«, paleidzēja osynōt jō rokstamspolvu. Gatavojamēs atzeimēt Zentas Mauriņas jubileju, kurai pa dzeivi sūplōk nūgōjis Konstantins Raudive. Kod Dagdā prasēju: voi

zynot, kaidis filozofs desmit kilometru attōlumā dzimis, beja jōatgōdīnoj, ka tys ir Konstantins Raudive, kas paleidzēja na tikai Zentai Mauriņai, bet arī myusu Latgolai izīt Eiropas mārūgūs, kur daudz par jū runōja. Ari Zenta Mauriņa poša natyka aizmērsuse Latgolū, jai ir esesas par tū, kai brauce uz Sauleskolnu, romans »Trīs brālī«, kur meitīnes pyrēm milesteiba ir latgalīs ūšs pavedīņs ī cauri vysam sižetam, tys skaistums un milesteiba. Skūlōtōja Māra Alksne audzēkņam stōta par myusu rakstīkim, kai jī ceinējušīs par brēivi, un puika soka: myusu rakstīki tūmār ir vyslelōki. Skūlōtōja nasakaurādāmōs atbīld: »Jā, puseit, myusim jī ir tī vyslelōki, vysmoz maņ un tev tī myužam palīks lelōki un meilōki.« Jei atgōdīnoj Plutarhu, kas ļūti speiteigi, icērteigi aizstōvēja sovas dzymtōs piļseteņas Hironejas likīni: »Es pīdaru mozai piļseteņai un palīksu tai uzīceigs, lai tei nakliutu vēļ mōzōka«. Likas, ka arī myusim jōpīzatur pi tō.

Myusim sovi rakstīki vīnmār byus meilōki un tyvōki. Varbyut pasaulē ir lelōki, prūtam, ka ir byus, bet myusim ir myuseji rakstīki, tei myusu volūda, kurā mes rokstom divūs variantūs, divūs tradicejōs. Un par tū šudīņ jyusim pasateicūs!

ANNA RANCĀNE:

— Voi latgaļu volūda nav tei, kū varim laist aprītē, cik jei daudz ir vajadzēiga kotram? Bārni narunōj latgalīski, jī tū volūdū dzērd vīneigi tērgā, kod ībrauc Vyšku zemnīks. Jī dzērd krīvu volūdū, atīt nu bārnu dōrza un runoj krīvyski — latvišu bārni latvišu giminēs. Padūmojīt par tū! Bārni te dzīdōja dzīsmēiti, kurā ir vōrdi: »Es paleidzēišu tev kai varēšū, bet napamet mani vīnu« — tai jōsoka arī par Daugavpīli — napametīt jū vīnu, narunōjīt par jū kai par zaudātu piļsātu. Dūmōsim kūpeigi, lai atgyutu Latgolai.

Tod, kod ir cīši gryuši, es runoju sovā, ļūti meilajā rogovkišu volūdā, kur soka kei, Daugavpīli — kuo, Kolupīšu izlūksnē. Dzīžu un rokstu, soku dzeravnei.

LYUZINĪKI*

Pogostā Pīters īzcērtē stygu leļajā Lyuza peisā. Nūsapūte, nūslaucē svīdrus nu pīris. »Te byus dzerāna!« — nūscacē gryuši. Dzymtajā veīru pabarōts suņi Vacvacmōte Anna nūlauze maizes drupu, paturē rūkōs: te vaca zeme, labi augs rudzi.

Sātys slīsīs kai līpys, bārni skrīs purynus laseit uz lēas leičīm, sīvas sastīnēs nūslaucēs pogolmu, pērtīs kurīnōs, sajmīs svātumu. Rogovkys bazneicā grākus syudzēs un skrīs aust, sīs kei skusteņū boltu. Krita bolka pēc bolkas, bet pōri plykejam kolnam vylkūs nūgōja trejs reizīs, nūkaudams baigi un gari. Pīteram nūtreisē rūkys, un cērvis nūkrita zemē, tymša pīleida tīvļōk un apjēme golvu ar sorkonom, naļūbnom rūkom. Izgaiss dzerāna. Veīri naziņā aizīs karā ī svešumā, sātys sakrīsīs un šyupeli palīks tukši pat ja takš uz dabasim...

Bet .....pabyra zemē kei zērnī. Bet Anna salasē kuši vysus Un sabēre kārmynā: Byus kū pagrauzt bārīnim. Klēpi jai īskrēja nūsabeids putyns — cereību zeileite mozō. Lyuzinīki, kū tīm .... varātu pazemtei itīm pošīm vēlētīs? Pīsaturīt pi putynīm gaisā. Putyni īlyudz bārnu un tevi ar laimeigom acīm. Sataisi perekli sevi, nanūsabeid pūstumu vēja, Syltumu perekleits sargoj. Pīsaturīs pi putynīm gaisā, tik cyta jau nav pi kō pīsaturēt tīk sylta un tīk vōja.

* Dzejušs, kai autore stōsta, vēļ tikai uzmatumā, tīks sleipāts, atsavainojam par naprecizītatēm pīrokstā nu diktofōnā.

VALDIS LAUSKIS,

LDP PRĪKŠSĀDĀTĒJS:

— Itymā godā Latgolas Demokrātiskō partēja paleidzējuse

īzdūt četras grōmotas, kas atspīgeļ myusu Latgolas cylvāku dorbu. Divas nu tōm ir latvišu volūdā, vīna uzraksteita Bolvu izlūksnē un jaunajā ortografejā, ūtra — ludzōnīšu izlūksnē un vacajā ortografejā. Obas ir ļūti saprūtamās, obas losamas un obīm autorim — gon Ontonom Slišanam, gon Ontonom Kūkōjam — beja kū pasaceit un jī tū izdarējuši. Losūt Ontona Slišana »Ar myužeību sasaruņōjūtīs« īdvasmōjūsēs arī myusu komponiste, kura gatavoj repertuaru bārnu ansamblam »Pūmpureni« — Jelena Švilpe, sovīm dorbīm izmōtōjuse vōrdus. Nu pīcom dzīsmem, kū dzērdējom, trejōs ir Ontona vōrdi. Tū jei paspējuse jau pēc grōmotas īzdūsonas.

Ontons Kūkōjs, gona talanteigs cylvāks, sovai grōmotai sagatavōja gon dzejušus, gon deveņu gleznu reprodukecijas.

Šū dorbu mes turpynōsim, nōkūšā godā byus jaunās grōmotas. Jam tagad, goda nūgalē, sadarbēibā ar Daugavpīļs centralū grōmotveikalū īzveidōsim Latgolas grōmotu goldu.

Gribīs lobu vōrdu pasaceit Viktoram Avotiņam jō jubilejā par tū, ka tradiceju Latgolas rokstu gaismai īdybynōjam teiši itamā sātā — Krišjōņa Barona īlas nomā. Lai arī šei ir pādējō reize itamōs telpōs, īspēja runōt par latgaliskū byus arī turpmōk. Jam pateiceiba par īsadrūšynōšonu īzdūt jaunū avīzi un sakarā ar opolū jubileju pasnādzu »Pūmpureņu« ūtrū kaseti ar Latgolas oratoreju, kuru šys bārnu ansamblis īzpīļdēja šudīņ, Ontona Kūkōja gleznu ar Latgolas olūta motivu.

ONTONS SLIŠĀNS:

— Pīdūdīt maņ, ka šymā saītā navaru jyusim pasaceit nīkō prīceiga, ni arī nūlaseit kō prīceiga, jo nu kryutīm maņ laužas sōpe. Jo es dzeivoju Latgolā. Mani nalosa. Nalosa tamdēļ, ka namōk, namōk tamdēļ, ka namōca laseit. Kūpā ar Annu Rancāni šūgod īzbraukōju Bolvu rajonu un sōku saprast, ka jaunō paaudze tūmār jau sōc laseit. Jū pateikami tī fakti, ka tymōs skūlōs, kur vuica latgalīski kulturvēsturi, tur es nateiku izsmītis, bet teiku uzklauseits. Pateikami, ka tīpat, kur dzeivoju — Upītē — bārni latgaļu volūdū mōcōs ar rūtalu, ar dzīsmī, ar tū audzīnoj sovus vacōkus.

Maņ pateik, ka Baļtinovas vydusskūlā meitīnes, jau mārgas, kuras nu dzīmšonas runōjušās krīvyski, pēc tam latvišu literarā volūdā, perfekti runoj latgalīski. Taidus pīmārus varu minēt vairōkus, bet pīteik, palaseišu dzejušus.

SOVU TĀVU ZEMEITI

Vēļtējums pyrēmōs latgaļu tautas atmūdas darbinīkim
Sovu tāvu zemeiti pajīmšu es klēpi, Bōrineiti skumeigū spīšu sev pi kryutim. Sovu tāvu zemeiti gribu saulē īznest, Sovu mōtes volūdū es jei gribu vēlē. Sovu tāvu zemeiti naatļaušu pūsteit, Vysim kungu lykumim likšu prīškā sirdi. Sovu tāvu zemeiti pīlyugšu kai Dīvu, Kai mōtes sorgōtū, kas maņ dzeivi deve.

PĒC TREŠŌS ATMŪDAS

Nav karūgu, nav dzīsmu kvālu
Nav vairōk tautas tōs, kai vīna zōdzā zūbi,
Nav acīs osoru un byudūs prīcas,
I tainūs nūvālu vātrai ceļā,
Ir nazkaidis bāļu pōrpylns klusums
I dyža dzīsmē dodzu aizaugušūs teirumūs.

Ir nazkaidis naidis pret laiku,
Tik naseņ vīnā elpā aizdzīdōtū.
Ir palykušūs ceļš uz kopsātu.
Voi beja atmīgšona vin pēc garō mīga,
Bez eistōs atmūdas?
Voi palik tikai žōvas vīnas,
Lai nūzalik ūzreiz otkol gulātū?
Es nazynu,
es nazynu patīšam,

Jo arī dīnom styuškys kopu svātīdīnes.
Jo saimes golds nav bolti klōts
Un skūlas bārnu mutēs
Naskaņ sovas tautas seņō volūda.
Es nazynu,
es nazynu patīšam,
Kas ir šys laiks pēc trešōs atmūdas.

EUGENS KARŪDZNĪKS:

— Gūdōjami tautīši! Dāmas un kungī! As, atšķireibā nu vairuma latgaļu autoru, asu ļūti nūdarbynōts ar poezijas formas problemom. Ūzskotu, ka tōs ir vysaktualōkōs pošlaik latgaļu literatūrā. Vysvairōk autoru rysynoj saturiskōs problemas, a formas — palik nūvōrtā. Ūzskotu, ka mōkslas dorbā taidā ir efekts, kas saturā ī formā vīnōts. Kai tys maņ izadevīs, tū, nūsaklausejušīs, varēsīt sprīst pošī. Sovu lasējumu sōkšu ar sonetu Ludzai — tei muna dzymtō vita.

LUDZAI

Pricōjūs par tevi, skaistō Ludza,
Pīcu zylazaru puče boltō tu.
Tovs dorbs, kai slavēju ī teicu,
Lai pasauļs vyss par tū ka zynōtu.
Lapojūs ar tevi, dzymtō Ludza,
Svešās varas laiku līcīneica tu.
Tovi piļskolnī ī bazneickolnī tovi
Daudzi dōrgumu vēļ globoj naatrostu.
Breinōjūs par tevi, muna Ludza,
Munas ilgōšonōs zvaigzne esi tu.
Sovu talantu ī dorbu lītā liku,
Kab tu boltu dīnu otkon rzādātu.
Dzeivōt dzeivi sovu tai maņ gribātūs,
Ka arī tu ar mani, Ludza, lapōtūs.

Myusu latgaļu literatūrā ļūti daudz lirīkas. Lirīka, lirīka, lirīka... Bet kur ir līroepika, epika? Moz jū redz. Skaistōs Franča Trasuna fabulu tradicejas nīvīns tai pa eistam nav pōrjēmīs. Lirīka ir ļūti vīnpuseigs žanrs, līroepika un epika, sevi ītvardamas arī lirīku, paplēš daudz tōlōkus ī daiļōkuma mōkslas apvōršņus. Sōkumam poema.

KĒNEŅŠ LUDZYNS

...augstī kolnī,
Augstī kolnī pasaceļ.
Myužs naskaitāmus azars
Jīm pi kōjom vīļņus vēļ.
Tymūs kolnūs stypra pile,
Stypra pile uzcalta.
Stoltīm tūrnīm īzpuškōta,
Stlpu silom apjūta.
Tamā pīli myusu kēneš,
Kēneš Ludzyns dzeivōja.
Daudzi pogostu ī cimū
Stypru rūku valdēja.

Sprīde tīsu, turē vēci,
Karaspāku pulcynōja,
Myusu rūbežas nu svešu
Naida spēku pasorgō.
Myuža godi skrīnīt strauji,
Kēneš vacōks palyka
Gryuta dūma sirdi spīde,
Prōtā mīra nalyka.
Ni jam bārnu ir, ni sīvas —
Launā sārģā myruši.
Uzrycāmī karadraugi
Cytīs pēc cyra krituši.
Vaļstei vaļdīnīka jauna
Dreīži vajagōs kai ēst.
Kur ir veirs, kas nostu taidu
Spātu ceļt ī spātu nest?

VALDIS ARTAVS:

— Ontonom Kūkōjam ir taidis dzejūleits:
Spīd munu sirdi tik eisti, tik cīši, tik tīši,
Lai jei palyku sīrā!
I tod vērs sova lūga pi kakažas pīkar
I kaļte, ī kaļteļ...
Es uzrakstēju taidu parodeju:
Nu munas sirds, nu munas glumas sirds
Tu vari taisēt sīru,
Bet munom oknom, lyudzu, līc tu mīru!
Es tūmār dzejīniks, navys bekons asu,
Un nataisi nu manis oknu dasu!

Reiz īgōju veikalā un skotūs: uz taidas skaistas buteles etiketes Lōčplēšīs pylnā apbrūņōjumā, uzroksts »Lōčplēšīs« un divainā kōrtā apakšā »Ražōts Vōcejā«. Tod uzrakstēju šaidas rīndēpas:

Vōcīši mums šņabi syuta,
Taidu īdzert tys ir prīks:
Lōčplēšīs uz etiketes,
Bet traukā — »Malnais Brunīniks«!
Skotūs un breinūs: brauc tramvajs,
apraksteits divaini (tagad jau vysi jī teidi, ar reklamom), bet uz tō sōnim un prīskas lelīm burtīm beja »AIDS«. Nūdmōjū, kōpēc taidu rībeigi slīmeibu roksta uz tramvajim un tramvaju pōrvaļdei nūsyutēju dzejūleiti:
Brauc pa īlu tramvajs AIDS,
Naviļus maņ rūdās smaidīs:
Jo te tramvajus tai saukōs,
Dreīž pa Reīgu tripers braukōs.

Tagad ir taidis divains parodums dzejīnikim, komponistīm raksteit dzīsmēņas, estrādes mōkslinīkim īzpīļdeit, kur divi voi trejs vōrdi atsakōrtōj daudzās reizes, kai »Maņ uz dybna ir pūmpa, maņ uz dybna ir pūmpa...« voi kū cytu tamleidzeigu. Ansamblī arī saucas divainā kōrtā kai »Prōta vātra«, lai gon latviši soka: »vējeņš golvā«. Klausūtīs Kaspara Dīmitera dzīsmēņu, kuru jys pavadeja uz gitaras: »O, matj tvoju za nogu, kai gribis par Daugovas vonogu«, un plūm, plūm... uzrakstēju panteņu:

Kaidis īzbejušāis draudzēs gons
Grib ļūti kliūt par vonogu.
Taidis byutu nūvēlējums muns:
Lai kliust, matj ego za nogu,
Bet tik un tai vysi zyn,
Ka jys ir kōrteigs sukīn syn.
Tepat šamā zālē, klausūtīs sereigus dzejūļus par Latgolas aizmērsēibu, ka latgaļu volūda nav cinā un tamleidzeigi, uzrakstēju panteņu:
Vēļtī Latgolai paredzēt golu,
Voi nu kaidis jōs gaitu kavēs,
Kamer Marta vēļ bryuvēs olu,
Kamer Anna Dīvmōti slavēs!
Kaidreiz pajūkōju arī par religiskom temom, bet kod rakstēju garokūs dze-

jōjumus par Zīmassvātīkim un Leldīnom, tei beja taida kai poema — Zīmassvātīku legenda un Leldīnu balāde, izmōtōjū religiskū motivu, pareizōk — pamatu, lai pasasmītīs par padūmu dzeives eistīneibu, jo tymā laikā sovaižok par tū pasasmīt navarēja, momentā sajimtu cīt.
Apkōrt Betlemei, tai sokūt,
Līdze ryupnīceibai trokōt,
Tūtīs lūpkūpeiba zēle,
Jaunas pīnōtovas cēle,
Gonim klubus ikōrtōja,
Trīcinīkus apbolvōja.
Tīm, kas īzraudzēja kozu,
Deve gūda rokstu mozu,
Bet par lobu vaislas bulli —
Zālamana rokstu rullī...

Tys sasaucēs ar padūmu eistīneibu un kai es jū sovaižok varēju īzteikt? Kod uzrakstēju šūs jūkus, dažs uztvēre, ka zaimoju religeju — ar tū te it nīkai-da sakara. Cylvākim vīnmār beja tryucis smaida, tys vīnmār bejis lelōkais deficits. Tai tys jau ir arī tagad.

MARTA BĀRBĀLE:

— Gribātūs šūvokorē paleiseit dažus dzejūļus nu krōjumeņa, kū tīkkū beidzū sakōrtōt. Drūši vin jū varēs nūsaukt »Sūnekļa auts«. Dabeigi, ka var vaicōt: kōpēc? Asu atsagrizuse tamā zemē, nu kurīnes sovā laikā aizgōju, tajā zemē, kur īzaugu, tamā zemē, kas maņ deve gribu, spōrnus tōlōkam līdōjumam. Tymā Teičū pūru īlūkā ir arī īstyguse jaunō grōmateņa. Kod īraudzēs gaismu — gryuši paredzēt, jo sponsorus sameklēt es naprūtū, bogōta tāvōča nav ni Latvejā, ni ūrzemēs, jōgaida kaidu laiku.

LATGALEI

Es nu tevis īzaugusi asmu
Tai kai kūks nu sovas saknes aug.
Tai vin turu, lai tōs itōs takas
It nīkod pi tevis naaizaug.
Tai vin jyutu: lai tei tova sōpe
Manī īsōp un par munu klyust.
Tova osora uz muna vaiga
Vysu myužu sōpādama žyust.
Tovas ryupes dzīli īt kryutīs
ai kai īsmi kutynoj un dur.
Tovi klāni, azari un kolnōji
Vīnmār saules pusē tur.
Latgale, tu vīnmār byusī muna
Asinīs maņ tovi klāni šolc.
Tovi zvoni munā ceļā zvona,
Vīnmār vylyna kai sapsnis bolts
As pēc tevis īzauguse asmu
Tai kai kūks nu sīvys saknes aug.
Dori tod, lai tōs itōs takas
It nīkod pi tevis naaizaug.

FRANČA TRASUNA

»KOLNASĀTĀ«

Zyls mōkņs pōrpleist Kolnasātas
prīškā,
Pa polsu stygu boltas dīnas īt.
Kod pyrēm reizi īej īkšā,
Vysapleik cylvāki un pučēs zīd.
Te tyukstūs reīžu Trasuns sūli spēris
Sev zemes spēku ceļam pajīmdams,
Uz gaismu sovai tautai lūgu vēris,
Jōs styprū goru sirdi īslāgdams.
Nu sātās aknīnim, nu sātās sīnom
Tik teira, sylta, svātā elpa plyust.
Kai tys nu pošom skaitōkajōm dīnom
Kas arī dzeives vātrā nasalyust.

Turpynōjums 4. lpp.

LTF PROGRAMMA UN DZEIVES

REALITATES

Tūmār leidsšinejūs pīcu premjeru valdeišonas gaitā īsazeimejšūs ari dažas nūpītnas problemas un garum palaistas īspējas, kuras eistynojuūt, daudz cylvāku dzeives leimiņš varēja byut augstōks un valsts styprōka.

Golvonais LTF deklarātais mērķis — naatkareigas, patisi demokratisks Latvijas valsts izveide, kurā vinas partijas diktatu nanūmaineitu dažu partiju vai grupējumu diktāts un šauri egoistiskas vēlmes nav panōkts, kas varātu nūdrūšynōt latvīšu tautas izdzeivōšonu, pastōvēšonu, atteisteibu un cylvāka cīneigus dzeives apstōklus vysim īdzeivōtōjim. Izveidōt breivu valsti na jau tōpēc, lai tikai formali apmīrinōtu nacionalōs paščīpas, vēsturiskō taisneiguma un patriotisma jytas, bet lai nūdrūšynōtu cylvāku labklōjeibu, tīsiskū lykumeibu un sakōrtōteibu vysōs asameibas jūmōs.

Ir jōpīkreit Andrim Jakubānam (NRA 20. nov.), ka dažas pādejoj laika, īpaši LR 79. godadinas nūrieses līcyno, ka pamozam klyustam par valsti ar jytami stryktōk īzeimātom kontūrom un vodlinejom. Dūmoju, ka kotrs var nūsaukt vairōkas konkretas tendēncas.

Tūmār naatkareibas pyrmajūs godūs myusu atjaunōtōs valsts funkcijas beja vysai amorfās, nanūteiktas, breižim šķīta, ka nūteik tausteišonōs ī kai pa psmīkrēslī, kas fiksāti LTF programā, lai ari pi varas beja, golvonūkōrt, bejuši LTF pōrstōvi, kuru dūmōšonas (un darbeibas) akcenti jytami mainējōs. Tyka pīlauta paradoksala situaceja koč voi materialūs vēteibu, īpašuma pōrdaļā. Ryupneicas, uzjāmū, lauksaimnīcyskūs ražōtu lela daļa, daži cyti objekti beja valsts īpašums, tūmār vēl napastōvūt lykumeigim privatizacejas principim, valsts veiklim darbūnim ļōve nasūdeiti privatizēt lelu daļu nu vēteibom.

Tōļōk šū valsts bezkontroles situaceju īzteikti raksturoj ap 30 banku, daudz nūguļdeitōjfirmu, kas apzoga naskaitamus cylvākus un juridiskas personas, blēdeigais bankrots. Premjera Gaīļa ceptīni minimāli kompensēja bankas »Baltija« radeitūs zaudējumus nūguļdeitōjūs radēja tikai saosynōtu aizkaijynōjumu. Tam vysam pīsavinōtu krōsainū metalu (īskaitūt pīmeņklus un kopsātas) laupeišonas, kreditu savteiga, nasūdeita īzsaimnīkōšona, korupceja, »caurōs rūbežas«, muitnīku pērkameiba, reketirisms, napīlneiga nūdūklū īkasešona. Attīceibā pret mynātājom un dažom cytom nūriesem valsts attīksme beja voi nu klusejōši neutrāla voi nakonsekventa un napīteikami efektīva.

Pēc dažim aprēķīnim mynātūs negatīvūs procesu rezultātā valsts (un sabīdreiba kūpumā) zaudējumi snīdzās vairōkūs miljardūs dolaru. Daudzas tyukstūšas īdzeivōtōju nūspīstas mozturēībā un nabadzeibā.

Pošas valsts progresejūsas atteisteibas īspējas jytami bremzātas. Pādejoj laikā īzeimejas kūpprodukta pīaugums, īnflacejas sasamozynōšona, dažs reketīrs atsagrīz »gūdeīgajā biznesā«, lai atmozgōtu nateirū naudu. Ari kulturā var atzeimēt dažu lōbu »zaļū saleņu« veicamō plašumūs. Tūmār tys vysv vēl naspēj cik navin jytami kompensēt valstīskō amorfuma rezultātā radeitūs lelūs zaudējumus. Iznōkums ir taidis, ka 1997. godā ANO Pasaulja pōrskotā par tautas atteisteibu Latvija īrindōta 92. vitā pasaulē. Tagad īk uz sūļa zūdōs par leidszēklju tryukumu vitali svareigom nūzarem, kod pazusōnā aizlaistas kolosalas summas. Lihtenšteinā pazuduši trejs miljoni, kuras tīk īzmīseigi tagad tīcas atgyūt, īr tikai pīlīns kūpeigūs zaudējumu jyurā.

Tys vysv līcyno, ka jauna valsts, īpoši pōrejas pūsmā, nadreikst nu sovom rūkom īzlaist vadeibas, kontroles, procesu pōrraudzeibas grūžus. Prūtams, nabremzejūt lykumeigu, gūdeigu privatū īnīciatīvu dažaidōs jūmōs. Jo reiz pīlauta klaida, vysatļauteibas kēde turpynojas cālūsakareigi tōļōk. Lobi zynōtōji atzeimej, ka pi tagad privatizejamūs uzjāmumu fasādem dryuzmejas tī, kuri sovā laikā nalykumeigi īpašumā īgive valstei pīdarūšōs vēteibas un leidszēklus. Jī tīcas īklyut saimnīcyskā un polītykā elitē, kura, runojūt V. Zariņa vōrdim, īr dizgon šķīdra gon

intelektualā, gon moralā ziņā.

UN KAI AR TĪSISKUMU?

Vysv lelā mārā jau īdrogōjis tīsiskas valsts principus, par kurim īzvārsti un akcentāti īstōjōs LTF programā. Lai ari dažas pagōtnes klaidas teik jīntas vārā un tūs atkōrtōšonas īspējas šūdiņ styprī sašaurīnōjūša, bet pīmynātāis jū skaidri rōda, ka tīsisku valsti naraksturoj tikai juridiskū normu īvārōšona polītykā dzeivē, nacionalōs attīceibōs, bet ari socialō taisneiguma un etīskūs normu respekteišona vysōs dzeives jūmōs.

Šūdiņ par tīsisku normu vīnōteibu valstī navar runēt. Tīsu meikstmīseiba, atklōtas korupcejas gadējumi un distancēšonōs nu kūpejim valstīskim uzdavumim — lyk, kas vārojams. Myusu vodūši darbinīki pādejoj laikā runōjōši par tīsu sistemas krīzi, bet atsarasōnūs staīgnā pūrā. Un tei nabyut nav īsajaukšonōs tīsu autonomejā, bet situacejas objektīvs īzvērtējums. Vysu saceitū pastyprīnoj vysim zynomāis, myusim labvēleigais Pols Goubls, sokūt: tīsu naatkareiba Latvējā patīseibā vēl nav sasnāgta, mafejas, naudas klanu, organizātōs nūzīdzeibas vara vēl īr pōrlīku lela, saleidzynojūt ar valsts varu.

Tys lik bez šābeišonōs secynōt, ka tīsu reforma leids ar lykumu plynveidi īr vīns nu svareīgōkīm, tyvōkā laikā veicamīm dorbim. Bez tō nav īdūmojama Latvijas valsts strukturas un aprišu krosōka pozitīva īzeimēšona un tōļōkais īzkyušonās ceļš nu amorfisma īzpausmem. Latvija īr vīna nu nadaudzom valstīm, kuras Satversmē nav fiksātas cylvāktīseibas, tōs ūtrōs daļas (pamati īzstrōdōti 20. godu sōkumā) pījīmōšona Saīmā var tikai nūstyprinōt valsts tīsiskumu.

NACIONALŌ IDENTITATE,
VOLŪDA, STORPNACIONALŌS
ATTĪCEIBAS

LTF programā lelu vītu vēltējuse nacionalōs identitates, apziņas, latvīšu kai vīneigōs valsts volūdas styprinōšonai, divkūpīnu valsts napīlāušonai, reizē ari nacionalūs minorītašu kulturas īspēju atteisteibai, īzmontōjūt 20.—30. godu pīredzi. Jōsoka, paveikts krītīns, vysim radzams dorbs šamā ziņā, bet tys nanūzeimōj, ka nabyut nav problemu un pretrunu.

Runā Nacionalajā teatrī valsts prezidents G. Ulmanis sacēja, ka nadreikst pīlaut divkūpīnu valsts situaceju, jo »tys byutu nacionalōs drūseibas apdraudējums«. Tūmār ar atvārtom acīm (un ausīm!) vērtīs dzeivē, jōsoka: Latvējā jau reali pastōv divkūpīnu sabīdreiba.

Atgōdīnōsim, ka Reiga īr vīneigō golvaspīšāta Eiropā, kur pamatnaceja veidoj īdzeivōtōju mozokumu. Samārā daudzajūs krīvolūdeīgūs uzjāmumūs un privatstrukturōs latvīšu minoritate jūprūjom spīsta runēt krīviski. Daugavpīlīs īlōs un veikalūs latvīšu volūdū tīkpat kai nadzērd, dažas vītejōs organizacejas pādejoj laikā otkon »pacālūsas bolsu« par nūvoda autonomeju un divu valsts volūdū īvīšonū. Daugavpīlīs un Rēzeknes augstskūlōs storpbrēižūs krīvu volūdū dzērd gonreiz vairōk naki latvīši, nīmoz narunōjūt par krīvu, ebreju skūlom, privatōm augstskūlom, atsevišķom bankom utt., kur vysai suvereni teik veidōti šōs ūtrōs kūpīnas meti un apziņa. Kai jau tū NRA labi pīrōdējis A. Henīņš, lītōšonā jo plaši teik īvīsti cariskā Krīvejā lītōti etnonīmi Dinaburga, Mitava, Kurlande, Libava, Dvīna u. c., apstyprīnojūt uzjēmēdarbeibas tīseibas šys moments acīm radzūt teik īgnorāts.

Dūmoju, ka jaunajā volūdņiceibas lykumprojektā fiksātō praseiba vysur (taitod ari krīvu un minorītašu skūlōs, privatūs krīvu uzjāmumūs un augstskūlōs, religīskōs un etnīskōs organizacejōs u. c.) lītōt latvīšu volūdū vysmoz myusim pōrradzāmā nōkūtne īr nareali un utopīski. Šaida praseiba var radeit spēiteigu īgnoranci, tōļōku etnīskū nūslōpōšonūs un nīkō vairōk. Ar sovū lelū vītu ekonomikā, banku sistemā, mōceibu īstōdēs, presē, radio, TV u. c. krīvu kūpīna jytas vysai ārti, patstōveigi un pošpīteikami.

Par latvīšu volūdas aktivōku apgyušonu, solidarū integrēšonūs Latvijas valstī byutu īzteiktōk jōisastōj vītejai krīvu īntelīgeņcei, dīmžāl, tōs pōrstōvi, sprīzūt nu preses, TV pōrraižu un cytim materialim, nu šō pīnōkuma na tikai nūrūbežojas, bet atklōti nūsastōj M. van der Stūla pozīcejōs (pīmāram, M. Bomblis TV pōrraidē 2. nov.), ka volūdas praseiba minorītatem (700000!) jōsamozyno leids formalam minimumam.

Kas atsātī uz nacīnalū identitāti, tod tōs apziņa īzteikti beja jytama trešōs atmīdas sōkuma pūsmā, kod tyka īzstrōdōta LTF programā. I. Zīedonis un cyti centēs tū nūturēt, konkretizēt un teoretīski nūformulēt, tūmār šūdiņ vysī šī ceptīni bezcereigi pīklusuši, pareizōk sokūt, tūs pīklusynōjuse poša dzeives realitate — krasō socialō sašķeļteiba un polarīzaceja, kod nalela sabīdreibas daļa dzeivōj lapnōs pīļu veida ceļtnēs apkōrt Reigai, brauc dōrgūs mersedesūs, bet cyti spīsti, ubogojūt golvaspīšātas centrā voi klusucīdami (ap 70—75%), dzeivōt vysai pīteiceigūs voi tryuceigūs apstōklus. Tei nu kotram īr sova nacionalōs identitates īzjyuta.

Mynātāis pōrskots par tautas atteisteibas identitāšu daudzveideibu pat uzsver tū kai Latvijas pīkšrūceibu, jo daudznationalā un socialī diferencātā valstī navar byut vīnas, monolītas mentalitates, identitates.

Tīši latvyskū nacionalū identitāti varātu īzteiktōkā mārā raksturōt plaša un stypra vydušķīra ar īntelīgeņci kai kūdulu, dorba ziņa, materiali nūdrūšynōta rodūša īntelīgeņce. Bet vydušķīra pagaidom īzeimējusēs tīkai sporādīski, tōs īzveidei leids šam bejuši dažaidi šķērslī — vysim zynomā likstas lauksaimnīceibā, lelī nūdūklī, pedagogu un zynōtīku nīceīgais atgōļojums, »īntelīgentāis bezdorbs« u. c. Nu vysa LTF teksta un konteksta sprīzūt, jīmā īzteikta napōrprūtama ryupe na jau par kaidu šauru elitī, bet par tū, lai tautas vairōkums klyutu par nūdrūšynōtu, energīsku vydušķīru kai valsts pamatu, tōs īnterešu paudēju, pīvīlceiga tāla veidōtōju plašā pasaulē.

VOI TAUTA IZMĒRS?

Vydušķīras tōpšona un tōs nōkūtne LTF programā balšteita dūmā par demografīskōs situacejas uzlobōšonu, īzgleiteibas, zynōtnes, kulturas valstīskū atbalšteišonū, pōrvārūt padūmu laikā vōldūšū »pōrpalykuma« principu. Programmas veidōtōji latvīšu tautas demografīskū situaceju padūmu īmperejā uzskatēja par īzteikti nalobvēleigu un krasi uzlobojamu, tūmār, ak paradokss, īdealīzātā breivvalstī, dīmžāl, nūtyka taidīši voi pretejais. Jo 1980. godā īdzeivōtōju dabīskais pīaugums Latvējā beja 3434 cylvāki, 1990. godā — 3106, tod, sokūt ar 1992. godā, sasamozynūtīs dzīmsteibai un pīaugūt mērsteibai, demografīskō situaceja raksturojas ar arvīn īzteiktōku minusa zeimi. 1992. godā beja 3851 myrušais vairōk naki dzymušūs, tod 1993. godā šū tautas deficītu jau veidōja 12438, 1994. godā — 17501, 1995. godā — 17336 un 1996. godā (nadaudz sasamozynōjā) — 14501 cylvāks. Taitod, kotru godu īdzeivōtōju skaita ziņā zaudejom krītnu mozpīšātu voi dažūs pogostus. Daži leš, ka latvīšu relatīvais procents leids 21. godsymta sōmam varātu pasalelynēt. Tūmār Bruno Mežgailis īzskaitļōjis, ka, turpynūtīs taidai tendēcei, nōkamā paaudzē (vai nadaudz vēļōk) īdzeivōtōju skaits sarks uz pusi — leids 1,25 miljoni, vysv pōrejais zaudēs jāgu un rodušūs tukšumu aizpīldeis nu dīnyvdīm nōkūši musulmani voi kaidi cyti.

Oktohra beigōs konferēncē Rēzeknē Latgolas nūvoda veīskups Jōņs Bulis ar satraukumu sacēja, ka te, laukūs, nīkod nav bejuse tīk katastrofala situaceja, kī raksturoj strauji, naatgrīzeniski īzmērēstūša tauta. Bet te īr zeme, kur ogrōk beja tīpiskas daudzbarūna gīmines. Cālūns — bezdorbs, tryukums, bādū mōneigō kompensaceja ar alkoholismu, saslimsteibas pīaugums (laundabeigī jaunveidōjumi, tuberkuloze u. c.).

Jau pīmynātāis ANO pōrskots, nasaverūt uz statistīskū datu nakonsekveni, kai golvonū tendēnci myusu valstī atzeimej nabadzeibu, fizīskū un goreīgū degeneraceju, tautas īzmēršonu, jo ari jaunōkō paaudze

nav tendāta uz lelōkom gīminem. Tōpēc jōsabreinoj par īzsaceitū gondarējumu, kū šys pōrskots īzsaucis dažā myusu valsts augstōkā omotpersonā. Acimradzūt, jī īr vīnā prōtā ar popularīm Mērfīja lykumim: »Jo tev naryup, kur esi, tod tu naesi apsamaļdejis«.

IZGLEITEIBAS SPŪŽUMS UN PŪSTS

Šys pōrskots par tautas atteisteibu sacyno, ka pošlaik vysgryuškō īr navys pensionārim, bet vairōkbārūna gīminem. Jo kaidis grib īzskūlēt 3—4 bārūs, pat obīm vacōkim strōdojūt, navar nūmokōt komunalūs pakolpōjumus, īsagōdōt sev un saimnīceibai napīcīšamū. Bārna sagatavōšona 1. klasei prosa ap 60 latu, kuru daudzim, īpoši bezdarbnīkim, vīnkōrši nav. Lai ari tryukst precīzas uzskaites, aptuveni 10—25 tyukstūšās bārūna pādejūs godūs naapmeklejo skūlu. Prūtams, naskaitūt tūs, kuri skūlā īsarūn reizi voi pōrs nedēļā.

Vyspōreju īnektualū līmini pazamynōj tys, ka grōmotu laseišona skūlānu breivō laika pīpīldē tagad ījam catūrtū vītu, bet kino, TV, video programmas, kurom teik dūta pīkšrūka, cyta ar cytu sasaceņš vardarbeibas, slapkaveibu, spydzynōšonas, seksa ainu tīranīzēšona, atstōjūt nūmōcūši negatīvu īspaidu un bārūno tū jytom. Psihologes S. Mīezītes īzpēte līcyno, ka dīvi nu trejim pusaudzīm vacumā nu 11 leids 15 godīm uzrōda depresējas pazeimes. Ikšlītu darbinīki un sabīdreiba sasaskōruse ar daudzom nūzīdzeigom pusaudžu grupom.

Voi vysūs Latvijas nūvodūs rāgojās 77 pusuzcalti, nanūbeigti mōceibu īstōžu korpusi un paleīgākas, pastōvūt tagadejam IZM finansējumam tūs ceļtnīceibu varātu nūbeigt... tikai 3023. godā.

Situaceja augstōkōs īzgleiteibas jūmā vysai uzskotami atklōj kai tōs spūžumu, tai pūstu. Pādejūs godūs pīaudzīs studētgrībātōju skaits, nu 1992. godā nūdybynōtas 13 jaunas augstskūlas, dažā dasmyti apdōvynōtu (voi tureigu vacōku dāli un meitas) gyust zynōšonas ōrzemēs, tūmār studejūšūs skaita ziņā atpalīkam 1,6 — 3,4 reizes nu atteisteitūs valstu vīdejō līmiņa. Tagadejūs apstōklūs daudzim tryuceigim, īpaši lauku jaunīšim (golvonūkōrt latvīšim) nav īspēju īgyut augstōkū īzgleiteibu, jo augstskūlōs aizvīn vairōk pōrīt uz mokas studejom, šymā mōceibu godā jau 42% studej par moksu. Vysbīzōk jōmoksoj 500 — 900 latu godā, bet īr vairōkas augstskūlas, kur moksa pōrsnādž 1000 un aizsnādž 1397 (LMūA) latūs godā, tōpēc daudzī naspēj šū slūgu nest un pēc 1. voi 2. kursa spīsti mōceibas pōrtraukt.

LTF programā tyka uzsvārts, ka īzgleiteibas sistemas nacionalajam modeļam jōapsavīnoj ar tīkšonūs pēc pasaulja pīredzes un līmiņa, tūmār jei navarēja paredzēt, ka jaunū mōceibu programmu, kas vysas īzstrōdōtas, mīreigu eistynōšonu traucēs uz mōceiga, sasteigta, pagērūša t. s. augstskūlu akreditaceja, kas šūreiz nōk nu Brīseles puses un kas prosa līkus īzdavumus nu tai jau nabadzeigō Latvijas īzgleiteibas budžeta, prosa birokratīsku papeiru gatavōšonu, nervu enerģejas šķērdēšonu un nacionalōs apziņas pīplacynōšonu. Izarōda, ka nu Eiropas, uz kuru tai tīcomēs, valstīm taidā akreditaceja veikta tīkai dīvōs bogōtajōs — Lēlbrītanējā un Holandē.

KAIDS AIZMĒRST DOKUMENTS UN ZYNŌTNES PAMESTEIBA

Zeimeigi, ka LTF programma tyka pījīmta un tōs īzgleiteibas, zynōtnes un kulturas īdālas īzstrōdōtas dreiz pēc tam, kod 1988. godā UNESCO īzsludynōja Vyspasaulja kulturas desmitgadī, kura ari tagad turpynojās. Leids ar cytim byutīskim principim jīmā pasveitrōta dūma — polītykūs, ekonomīskūs, socialūs faktoru cīšō saisteiba ar zynōtni, kulturu šō jēdzīņa plašā nūzeimē. Jebkurs mēģinōjums panōkt ekonomīskū īzaugsmi, gyut tautsaimnīcīskūs panōkumus, veidōt valsts polītiku, nasārēkīnojūt ar zynōtni, īzgleiteibu, kulturu naizbāgami īzjauc saimnīcīskū strukturu un reizē goreīgōs dzeives vīngabalaineibu, vōjīnoj vysu valsts rodušu un vēteibas veidojūšū potencialu.

Tōpēc ari LTF programma paredzēja īzveidēt vīnōtu, mērktīceigu kultursistemu, kas aptvartu vysas golvonōs

asameibas sferas un »prosa, lai īkvīnā socialā un ekonomīskā pasōkumā voi projektā tyktu prognozētas un styngri īvārōtas tō kulturveidojūšōs voi kulturtrūdūšōs sekas«. Tys eistynojams, »radīkali uzlobojūt kulturas materialū bāzi«.

Dīmžāl, pi myusu aizmērsts gon UNESCO, gon LTF programā akcentātais. Voi par tū nalīcyno tys, ka nu desmit Austrumeiropas valstīm Latvējā īzdavumi zynōtnīskajai darbeibai (attīceibā pret īkšzemes kūpproduktu) īr vyszamōki — tikai 0,45% (Slovenējā 1,55%, Čehijā — 1,21% utt.). Nav jōsabreinoj, ka, naspējūt ar tū sasamīrinōt, ap 1000 Latvijas zynōtīku strōdoj ōrzemēs, jytami sasamozynōjusēs jaunōs paaudzes īntereise par zynōtni, kura teik uzskateita kai naperspektīva.

Leids ar tū jōsacyno, ka par valstī un tōs kulturu atbīdēgi, tō skali naizteikdami, dūmoj, ka augšupeju var gyut, apejūt zynōtni, kulturu (kura nav īt kai utilitāri rentabla), syknejuūt naftu, pōrkraunūt īzejvīlas, tēģojūtīs utt. Tūmār zynōtnē īr tautsaimnīceibas un īzgleiteibas pamats un valsts prestīža simbols.

KULTURKAPITALS UN TŌ FONDS

Šķīt, LTF programmas veidōtōjim beja samārā īluzors skatējums, lelā mārā balšteits uz 20.—30. godu tautsaimnīceibas modeli, bet šymā laikā daudz kas īzamainējis un myusu produkeja Ritumim tīkpat kai nav vajadzēiga, īzjamūt kūkmaterialus. Bet pyrmōs Latvijas Republikas kulturas modelis — ļūti reals un īspējams, pamatōti tyka lykts programmas pamatīs, tō golvonais vadmotīvs — valsts styprums īr gudra un kulturala tauta.

Šū patīseibu jo sīrsneigi jāmuši vārā īgaunī, kuri, bosltūtīs uz 20.—30. godu Latvijas Kulturas fonda lelyskū pīredzi un īzpēti, 1994. godā īdybynōjā sovū Kulturkapīalu, kura reiceibā jau īr 80 miljoni kronu. Īgaunū Kulturkapīals 1996. godā 2916 projektīm zīdōjis 49653829 kronas, nu tōm 3,476 miljonus — 167 kulturas darbinīku pensejom. Īgaunū Kulturkapīala leidszēklus veidoj budžeta pīšķeirimū, kai ari aizvīn pīauguši atskaitējumi nu alkohola un tabakas akcīzes nūdūklja, plus ļūti sekmeiga pošu saimnīcyskō darbeiba.

Mes nu īgaunīm asom atpalykuši par cētrim godim. Jau divus nūteik naaugleiga steivēšonōs un meiņōšonōs ap Latvijas Kulturkapīala fondu, tōļōk nav tykts par nalelu pīšķeirimu nu budžeta. Nav skaidreibas par atskaitējumim nu akcīzes nūdūklja, teik apšaubāta KF saimnīcīskō darbeiba, bet brācūšu kulturas vajadzēibu īr tīk daudz: teik slāgti daudzī kulturas nomi, bryuk vacōs pīlis un muižu ākas, dažū teatrī teju teju grasōs slēgt, aizvīn tōļōk teik atbeidāta Nacionalōs bibliotēkas ceļtnīceiba... Lai īzavairātu nu spēku un leidszēklū sadrumstalōšonas, byutu jōapvīnoj Kulturkapīala fonda un leidszīnejais Kulturas fonda vīnōtu uzdavumu veikšonas lobad. Nī vēsturīskō pīredze, nī šōsdīnas apstōklī šaidu dālejumu — divu funkcionāli vīnāidū īnīstīteuju — pastōvēšonu naattaisnoj.

Nanūlīdzūt šeit naskortūs jūmu atteisteibas napīcīšameibu, vysv mynātāis lik sacynōt, ka vyslelōkō vēreiba vēļtejama demografīskō situacejas uzlobōšonai, valsts tīsiskuma nūstyprinōšonai, latvīšu volūdas aizsardzeibai un nacionalūs attīceibu harmonīzēšonai, kai ari īzgleiteibai, zynōtnē un kulturai. Bez vysa tō nav īdūmojams sabīdreibas progress, valstīska stīgrōjuma nūstyprinōšona.

Latveja myusim īr vīna un kotram sevī jōizjyut daļu nu tōs. Sociologīskī pētējumi līcyno, ka, pat īzjyutūt syrū īkdnū, lelōkō daļa Latvijas īdzeivōtōju pyrmā vitā līk īzceinātū breiveibu. Gribīs tīcēt, ka vysv saprōteigais, racionalais, kas ītvarts pyrms ostonīm godīm pījīmtajā LTF programā, eistynōšīs daudz pīlneigōk naki leids šam, ka dorbōsīs navys pōrrōvuma, bet pōrmontōjameibas principis. Un ka tam par vōdzvaīgnī kolpōs J. Jaunsudrabeņa, kurs šūvōsor sasavīnojās ar dzymtū zemī, vōrdī: »Turi Latviju dzili īslāgtu sovā sirdī. Turi tū kai lelōkū dōrgumu, kū nadreikst pazaudēt. Jo zaudējis Latviju, tu zussī pats«.

INTERVEJAS »ZEMTURAM«

STŪSTA DAILES TEATRA
DIREKTORS BĀRTULIS
PIZIČS:

— Pasākuma »Latgolas rokstu gaismā« oficiālā daļā izskanēja dūma, ka nākamā reizē, jo šis Benjaminu noms teik slāgts Latvejas Rakstnieku savienībai, tū reikot Dailes teatri. Tys nikaidis pūrsteigums myusim nav. Myusu mōjā ir piteikūši latgališu, kuri atbaļsteis, jo myusu mōkslinīcyskais vadeitōjs ir Jurs Vaivods — ļūti svareigs cylvāks teatri. Vēļ maņ ir Latgolas puīši, lai mozokūs omotūs, bet tūmār nūpītūš, grytūs dorbus, kas parosti nav pateikami, pīmāram, gaļdnika, kas vysu teatri apkolpoj, butafora un cytus. Ļūti lobi kadri, bet maņ žāl, ka napīnōk vairōk nu Latgolas. Nu Latgolas ir skotuves strōdniki. Žāl, atvylnōju divus nu Naglim — aizmuka, dabōjuši lobōkus dorbus. Varbyut tagad, izlasējuši »Zemturī«, is cyti, vairōk. Darbiniki vajadzeigi, tikai tōs aļdzeņas pamosas, tōlob Latgolas patriotisms ir nu svora. Izdzeivōt jau ar nūpeļneitū var, ir laiks un īspējas ari cytur pīpeļneit.

Situaceja pi myusu taipat kai vysur cytur kulturā sarežgeita.

Pi myusu grōmotu prezentacejas ir bejušas ļūti biži, es naibylstu, ka ari latgališu kaidis dzejniks vai rakstniks gribātu prezentēt savu dorbu. Mes nu jim nikaidis īres moksas najamom, myusim dorbojās klubeņš, kū voda bejušō administratore Ausmiņa Ozoliņa — tī vysš ļūti labi nūstōdeits organizatoriski un divas reizes mēnesī dorbojās šys skateitōju klubs. Tō itvorūs tod ari var prezentēt grōmotas. Ir tiksonōs ar interesantim cylvākim. Taidas beja ar Alfredu Jaunušānu, Oļģertu Kroderi, runōjom par Eduardu Smilģi. Pasōkums beja ļūti interesants. Nabyutu nikaida breinuma, jo ari latgališi te uzastōtu. Šys beja vīns nu naseņōkim pasōkumim un beja interesanti pasaklauseit, kū par E. Smilģi soka konkurejūšūs teatru režisori.

Pasōkumi šymā klubeņā nūteik regulari. Vajadzeigas idejas, īrūsnōjumi nu gribātōju puses, nu brōlim latgališim. Kaidreiz īteicu Viktoram Avotiņam sareikōt dzejas vokoru, jys nagrib, turis pretim. Varbyut ir kaidis cyts, drūšōks — labprōt uzjimsim sovā mozajā zālē. Varim ari kamerzālē — skotūtis, cik plaši teik reikōts pasōkums. Jo, saceisim, prelišim vai kam cytam ir taida vēlēšonōs, var grīztis pi Ausmas Ozoliņas un realizēsim. Ar maksimālu vēreibu ejam pretim.

Pi myusu mōjvītu atroduse Viktora Avotiņa idybynōtō »Jaunō Avize«. Dorbs kolektīvam lels un, kai redzis, ari nervozs, jī skraida taipat kai mes. Intensivs dorbs. Lela pōrdrūšeiba ir bejuse dīnas avīzei »īleist« cytu vydā, bet es tycu Viktoram, jō kolektīvam, kuri ar sovom idejom var daudz panōkt un padareit. Vineigais, lai jam byutu spēceiga, saprūtūša un iztureiga komanda, lai Dīvs paleidz taidas veidōšonā! Jo tēi jam pīlneibā uzaticēsīs (jys ir maksimalists, sovaidōks,

kai cyti), tod avīze ari byus sovaidōka. Pagaidom vēļ moz ar kū atsaķir, nav uzverama kai taida, jo pīlneibā vēļ nav nūsakomplektējušas nūdaļas. Dūmoju, ka ar laiku tūmār īgyus sovu laseitōju pulku. Vysmoz tīm, kas ir komandas vadeibā, joir dzeļzainim dūmubidrim. Maņ likās, ka ar divvaļdeibu vai trejsvaļdeibu byus cauri, koleģialitate ir loba lita, bet vīnam jōbyut ar golavōrda tīseibom. Ka kotrs valk uz sovū pusi, to iznōkums — kai fabulā par vēzi, leidaku un guļbi. Lai Dīvs dūd, ka Viktors iztur.

Atsagrīzūt pi sarunas sōkuma varu pībiļst, ka uz myusu teatri drūši var braukt vysī, kam ir kū atvest, pīmāram, Ontons Kūķōjs ar vysu »Mōla vazumu«, ari kurs kotrs cyts.

ALEKSANDRS ZEIMUŠS-
PRIŽEVOITS, DOBAS MŪZE-
JA DIREKTORA VĪTNĪKS:

— Maņ pasalaimējōs byut vīnam nu pyrmim tagad popularōs dzīsmes »Skaidra volūda« ar Annas Rancānes vōrdim un Eugene Karūdznika muzyku izpīldeitōjim. Un tys laikam beja tīši Preiļš, kod vērs grōmotu noma tyka pacalts bazneicā īsvēiteitis sorkonboltsorkonkais karūgs. Dzīdōja ari Andris Baltacis nu Aglyunas. Asu dzērdējis, ka šys grōmotu noms nūdūts privatizacejai un ka vīns nu naudeigōkim pretendentim ir Preiļu sira ryupneica. Apreinōjama lita, ka taidis grōmotu noms vēļ ir Latvejā, laikam jau lauku rajonūs ari vineigais, un kai nu byus tagad, kod grōmotas »īdzeis kaidā koktā«, bet lelajā zālē tērgōs pīnu, svīstu, bīzpinu — ari apreinas cineiga leidzāspastōvēšona! Taida breinuma pasaulē naasu redzējis, pat kō to leidzeiga nav ari Dobas muzejā, lai gon natryukst unikālu eksponatu un naradzātu dobis breinumu. Kai apakšimikus mes vēļ saglobojam firmu »Drogas« — tēi dūd naudu muzeja uzturešonai. Es jys nagribu slavēt — nav tik lobi, tūmār pasateicūt jīm, Dobas muzejam šūbreid nav porōdu, vīnmār laiceigi izmokošojam olgas darbinīkim. Īejas biļete apmaklātōjim ir tikai 20 santīmi, myusu laikūs tys ir pavysam lāti, par itū moksū var apskateit četrus stōvus, byuteibā četrus atšķireigus muzejus par botaniku, zoologiju un tamleidzeigi. Par porceju saļdējuma!

Myusim blokoms ir cyrks, nu skūlom brauc uz tō izrōdem un skūlōtōji bārnus īvad ari muzejā, vai ūtrāidi. Uz vītas nasēd ari muzeja darbiniki, ar lekceju cyklīm dūdas uz laukim, naseņ vīna grupa apmeklēja Preiļu rajonu, ari mūnu pyrmū skūlu Gaļānūs, stōstēja par dobu, tōs aizsardzeibu, ekoloģejas vaicōjumim, beja saaicynōti rajona biologejas skūlōtōji — jys laipni beja palyuguse direktore Gabrāne. Parōdēja myusu darbiniki ari jaunōkōs metodeis dorbā ar skūlānim. Cyta grupa brauce vēļ uz attōlōkim Latgolas rajonim, gar pīrubežu, snāgts lekcejas par cylvāku un dobis vides atceibom. Īpoša nūdaļa vēļteita bārnim, kurā uzsvors

lykts uz dobis parōdeibom, putnim.

Zynu, ka Preiļu grōmotu nomā ūtrajā stōvā ir breineiga zāle, dizgon plaša, lai tī muzejs sareikōtu kaidu sovu eksponatu izstōdi, kū kuplynōtu poši saiminiki ar grōmotom par dobu. Atlik tikai pōrstōvom atbraukt pi myusu, izavēlēt kū, un byusim klōt.

Kas atsatic uz pīna un krējuma tērgōšonu, vai tod Preiļš jau tai nav piteikami daudz pōrtykas veikalū, bet grōmotu noms — vineigais, un jō spējas byutu jōizmontoj mērkcticeigi, kulturmasu pasōkumim. Škitamō izdeveiguma šudīn dēļ kaidam par izpatikšonu ļūti daudz kū varim zaudēt reitdīnas priškā, Sira fabrika vai kaidis cyts uzjāmums varātu byut nasavteigi sponsori, pīsadaleit mecenatīsmā, kas tagad sōc īsavist myusu dzeivē, tod gon apsveicama taida reiceiba. Un kōdēļ gon navarātu byut kulturmas mecenati sovā pīlētā, jō tū atļau ruceiba. Lai sira ryupneica paleidz uzturet šū nomu — moksōj zemes nūdūkli, par syltumu.

Izstōde nu Dobas muzeja Preiļš varātu byut ilgōku laiku, lai jū paspēj redzēt ari kaimiņu ļaudis, varātu aizbraukt vairōki myusu lektori. Par apmoksū varātu īt runa vineigi par aizvesšonu un atvesšonu, cyta moksā ir ļūti simboliska — 10% nu izstōdes īnōkumim, tys ir, kaidi daži lāti, vysš pōrejas palik uz vītas.

Par myusu muzeja eksponatu izstōdi, lekcejom varim runēt jau tyuleit pēc Jaungoda, cerams, ka privatizaceja nabyus tik oplom otra un napōrdūmōta. Tod jau ar pōrtyku var tērgōt ari bazneicā — laime, ka tōs vēļ nav sōkuši privatizēt.

Pēc mūnim īskotim, daudz kur mes pōrsaceņšomēs. Tēi poša Aglyunas epopeja — Svātais Tāvs tikpat labi byutu īgōjis ari mozajā bazneicā, na kai mīļzeigi apbyuvātā sporta laukumā. Bet tū izšķers Dīvs un laiks. Lai ir kai byudams, jōteik golā ar vysu, ari vaļstei. Laiks un Dīvs izvērteis, kuri mes kaidis asam bejuši. Kai maņ sacēja vīns nu prīsterim te Reigā: ir cylvāki, kuri gotovi kōpt uz oltora, lai tyktu tyvōk Dīvam, gotovi izēst vīni vysu sakramenta trauku, lai pīrōdeitu, kai jī tic, bet na jau ūriškeiba nūsoka lītas byuteibu. Es jīm ar mīru atdūt desmit taidus traukus, ka tik palyktu svātōki, bet napalik, tikai cytu acis izarōdōs.

Nūvēleju panōkumus breiniškeigajai Latgolas avīzei »Zemturis«, lai jai Dīvenš paleidz!

NU »FOTOMAKS« KONKURSA DORBIM

VILNIS KEVECS – BOLVU RAJONA LOZDUKOLNS

VILNIS BARANOVSKIS – BOLVU RAJONA LOZDUKOLNS

JŌNS GURGONS

Jo sabīdreibai dūt valū, mozlit demokratejas — naapturami sōks daleiis, partejas, kusteibas, bidreibas augs kai sēnes pēc leita. Kotrai sabīdreibas daļai atsarūn liders, lai dūmubīdrim izsaceitu sovu vīdūkli par vīnu vai ūtru dzeives procesu, dybinoj parteju. Bet partejas ir kai bārnū slīmeiba mosolas — pārslymojamas. Bet nazudydūšas — vacūs vīti vīnmār rūnas jaunās.

Sabīdreibas atteisteibu nūsoka elasteigi

cylvāki, bet taidu, par nūžālu, nav daudz, nu palākōs masas izaceļ tikai daži un ir varūni.

Kotrai personeibai sovi tryukumi, jys paceļūt augstōk par vysu, teik iznycynōta. Pat vysšpēceigōkais cylvāks vairs nav personeiba. Vīna individa ideja ir tikai vīna, jō leidzeigōs dūmōs daudz, tod tys ir spāks. Nadūmojit, ka breivā, naatkareigā valsi vysi byus bogōti, taidis vīns byus uz desmit nabogajim — tys, kurs vyslobōk mōcēs strōdēt.

VLADIS RIČIKS

BĒRNEIBAS ZEMĒ

Pyrmāis saules stareņš mūnōs kipara ocu zeileitēs īsazaigōja 1931. goda augusta pīcpadsmytā datumā — pasaulē pisateicu Rāznas azara krostūs rudzu un obeļu brīduma laikā. Bez tam 15. augusts katolīm ir Aglyunas svātuma gaisūtnes laiks — Jaunovas Marijas dabasūs uzjimsōnas svātki.

Zāna godūs tyku vuiceits styngrā gorā, sevišķi nu tāva puses: cylvākam jōsatur uz slīdem un nav jōnūt! Skūbeišonōs, izalikšonōs un cytas tamleidzeigas lītas tyka nūraideitas pīlneigi. Tāvs sacēja:

— Kū, dāli, pajimsit nu tāva sātas, pōr slīksni aizejūt, tū turit styngri, vīnmār globojit svātu!

Škatynojūt bērneibas atmiņas, vērtēju pats sevi, atsaverūs uz tōļu pagōtini un kavēšonōs jaukajos dīnōs atsvaidzinoj gora mundrumu. Bērneiba dzeivōj kotrā nu myusim, napazyud, bet atsagrīz, kod dūmōs pasaucom.

Beja maņ kaidi gadeni četri, mōte Apoloniņa nūlyka priškā naudas žyuksnī — lai spēlejus. Tēi beja cara papeirnauda, kū jōs tāvs Jōns Ratiniks beja cīteigi krōjis, audzādams zyrigus un cytus mōjlūpus. Kod pōrdeve, ījimtūs čerovonus lyka kūka kastē un globōja aizkrōsnē. Ar septēnpadsmytō goda revoluceju nōce jauna nauda, bet mōte, pēc muna vactāva nōves, jūprūjom beja ryupeigi globōjuse sovā apkoltā pyura lodē, carādama, ka varbyut vēļ atsagrīzīs cara laiki.

Tāvs jū kyreynōja: — Ar tū cara varu, kuras spūzumā ballējūs jauneibā, nu ir cauri, nauda der vineigi bārnim pasaspēlēt.

Myusim patyka čaukstūšōs krōsainōs banknotes, zibēja rūkōs un beja tik jaunās, kai ryupat nūdrukōtas. Smaržōja ari vēļ pēc tipografejas krōsas, kura nabeja izplēnējuse

godim ilgi.

— Zalta monetas gon pagloboj, — tāvs parosti pībylda. — Kū mes bez tōm dareitu, kod 1928. godā pīškeire zemi?

Bet es, pībōzīs pylnas kabatas ar čaukstūšim papeirim, devūs pi kaimiņpuikom pasaliēt.

Kaidreiz tāvs, cytu ļaužu klōtbyutnē myusu mōjas pogolmā pajēme desmit rubļu banknoti, sarītyņōja gareniskā rulleitū un uzsauc:

— Nu, kas var pōrraut?

— Niki, dūd šurp! — atsasauce kaimiņš. Bet izmēginōja vysaidi, vaigi sorka nu pīpyules, rulleitis natryuka.

— Ha-ha ha! — smējās vysī skateitōji. — Papeiru navari pōrraut.

— Nā, nauda nav parosts papeirs, na kotram izdybinojams, kai tū ražoj, — skaidrōja tāvs.

Zemnikam monetu ripuleiši sagōdōja raizes — vīnmār beja jōdūmōj, ka tik naizavel nu kabata. Tūs vajadzēja globēt. Mōte pīminēja, ka jōs tāvs Jōns speidulus turējis tabaka repi. Jys ari apšaubēja dūmu, ka jōkrōj papeira nauda. Lauku cylvāki, jō kur gōja — uz tērgu vai bazneicu — naudu īsēja kabatlokota styureitī. Veiri taidōs reizēs pazūbōjōs vīns par ūtru:

— Tu jau kai bōba naudu nosoj dagunšņauki.

Jā, zemniks navarēja atsaļaut taidu grezneibu, kai pērk moku. Ari tāvs zalta ripeņas globōja ar šņūreiti savalkamā un aizsinamā kisetā, kai myusu pusē sauce repi, pēc vajadzeibas vylka nu turīnes un nese žēideņam. Na reizi atkōrtōja, ka svareigi ir nūstypriņōt saimneibu, tikt uz styngrom kōjom, ka vajadzeigs lauksaimneibas inventars, bet kū var īsōkt ar taidim speidulim.

***

Ar padūmu varas godim muns tāvs Ontons un mōte Apoloniņa, nataupādami sevi, strōdōja pat pa nakts malnumu, lai izpīldeitu uzlyktōs klaufās. Bolševiki pīprasēja aizvīn vairōk. Muni vacōki, taipat kai cyti zemniki, rōvēs cik spēka, bet badeigū vaļsti tai i navarēja pīpīldeit ar sovu saražōtū lauksaimneibas produkeju. Naiztyka ari bez krōpīnikim. Reiz 1947. goda rudini, kod tikkū beja nūkulta labeiba, pi myusu mōjas pībrauce četrpadsmit pajyugi ar cīma padūmes partorgu un milici. Partorgs beja sorkonōs armejas vērsiniks, formas tārpu kryušū obōs pusēs nu augšas leidz apakšai nūkarinōjis ar medaļom un cytaidim vysaidim blendukim. Sauce jū Janīns, ik pi izdeveibas ceņtēs aplīcynōt sovu uzteicebu stalinismam, ceņtēs izneidēt zemniku gūdaprōta ceņtīņus. Lai byutu īspaideigōk, izrōve nu maksts pistūli un nūdirigēja mōtei gar dagunu:

— Slēdz vaļā klēti un klāvu!

Ar osorom acis mōte izdvēse:

— Jam, tī korōjas atslāgas...

Pate stōvēja pi lūga ustobā, mani cīši pīspīduse pi kryutum. Nalyugti vīsi savōce vysu pa teirū: nu klēts iznese grydus, nu škyuņa — saplautū obuleņu, nu klāva izvede lūpus. Myusim palyka tikai vystas, raiba kuceite Čauka un bolts kačēits, bet pikrauti vazumi aizleigōja uz Rēzeknes pusi. Tāvs tod jau beja miris, mōtei saimneiceibā paleidzeja vīglōkūs dorbus vīdejais brōļš Jōns, bet vacōkais — Stanislavs — atsaroda Moskovas apgobola Podoļskas lāgeri, jō kara laikā beja mobilizāts latvišu legionā un pyudāts Volhovas pūrūs. Par tū tāvs beja sajēmis pōrmatumus cytu pēc cyta, nūsūdējums — ari tī paōtrinōja jō aizišonu lobōkā dzeivē.

— Nu asam galeigi aplaupeiti, — sacēja mōte, — nav vairs pat pīna krūzes — pādejoj gūvs aizvasta. Pricōjamēs, ka beja jau paprōva

Nūbeigums 7. lpp.

HIMNA MĪRAM

H i m n a m ĩ r a m

Moderato
mf

E. Karūdznika muzyka
N. Dimonta vuordī

Lai di-nys pyl-nys mī-ra vī-na it aiz ūt-rys, bez
mī-ra laim-is na-vā, eis-ty-nys nav pri-čys. Ar
mī-ru pyl-na sirds ir vy-su-skaistuo rū-ta uz
zvaigžņu apmyr-dzē-ta dzeivis ce-ļa gryu-ta. Ar
zvaigžņu apmyr - dzē- ta dzeiv- vis ce-ļa gryu-ta.

N. DIMANTS

Lai dīnys pyl-nys mīra vīna it aiz ūt-rys,
bez mīra laimes navā, eistynys nav pričys.
Ar mīru pyl-na sirds ir vysuskaistuo rūta
uz zvaigžņu apmyrdzāta dzeivis ceļa gryuta.
Lai vysu doram mīrā, mīram rūku dūdam,
Lai mīrā patīseibys spēku sevī rūnam!
Lai sateikam ar mīru pīdeigū mes dīnu,
ar mīru sveicam saulis lāktu kai i rītu.

BĒRNEIBAS ZEMĒ

saimniecība, tagad asom leidz klindzām.

Paļdis Dīvam, ka kaimini naatstōja nalaime, jim atsaroda pina krūze, kū pasnēgt, gon ari lobs vārds, ar kū uzmuntrinot. Lauku cylvāki beja cīši saisteiti gon priķūs, gon ari bādōs, styngrī tyka ivārōts naraksteits lykums: nadori tō cytim, kas tev pošam napateik, nanūdori sōpes, jo kas tev sōp, ari cytam sōp. Tai tys beja leidz karam, pa okupaceju godim cylvāku dūmas un uskoti mainējōs, un mīreigas dzeives laukšs vairs nabeja. Veilōs ari tī, kas nūticēja okupantu propagandai, sasuleitīm bogōteibu kolnim. Pēc pīcu godu namira un dōrdīm nabadzeigī beja palykuši vėl plykōki.

Prōtā nōk kaida dīna, kod tāvs, dreizi pēc sorkonūs inōkšonas, nūslāpūmaini pačukstēja:

— Zīguru mežūs dorbojās mežabrōli!

Veiri slepeni sarunōja, gribēja zynōt kū vairōk, izprašņōja, sprīde, kur lelōki meži, bet reikjōs tik uzmaneigi, lai nivins vōrds nanūnōktu svešōs ausīs. Pasāļaut varēja tikai uz labi pazeistamim un uztyciamim cylvākim.

— Nadūd Dīvs, ka pikers, sorkoni par pusplāstu vōrdu aizvess aiz mōjas pakša un tīpat uz vītas nūknīs! — tāvs breidyņōja ari myusus.

Zynōtōji stōstēja, ka Kaunatas pogosta Ostrovsku sādžā kaidā mōjā ireikōts slēpnis zam greidas, ikpōt jīmā var tikai pa plītas lelū caurumu, uz kura uz rīķim vīnmār stōvūt mīļzeigs čuguna kotls ar cyuku kartupelim. Cytā sādžā sovokōrt kas to slēpis klāvā, bunkuru izracis zam cyuku aizgolda, lai tyktu pi izejas lyukas, vajagūt paceļt silī. Vysaidas idejas tyka atzeitas par lobom, lai nauitu uz fronti karōt ar sorkonim. Ari pēc kara daudzi vėl beidēs, slēpēs, baidjēs rōdeitis dīnas gaismā.

Tyka izziņōts: vysi, kas slāpušis, taipat mežabrōli, kuri labprōteigi legalizēsīs, natiks sūdeiti un tīsōti. Čekisti un miliči beja ļūti naapmīrynōti, ka navarēja justis drūši uz Latgolas celim, sevišķi mežainōkūs apvydūs, kur varēja panōkt lūdes nu slēpnim. Beja veistama un saspeilāta situaceja, naleidzēja tys, ka dažaidōs tautas sapulcēs šī padūmu varas bolsti aicynōja uz sasamīrynōšonu, pasakļaušonu, bet ceļā devēs irūčim bruņōtu mīssassorgu pavadeibā. Čekisti un miliči jau ari nasēdēja, rūkas klēpi salykuši, nagaidēja pazemeibu nu tautas — reikōja mežu kemmēšonas, izmontōjūt sorkonarmišu rūtas, uzbrukumais aizdūmeigom lauku mōjom. Tod beja šaudeišonōs, krituši un ivainōti.

Kaidā 1947. goda vālā rudīņa vokorā myusu mōjōs pasarōdēja kaidi desmit sorkonarmiši.

— Nu kurīnes tī izašōvēs? — mōte, elpu aizturējuse, breinjōs.

— Krateišona, meklejam banditus! — kaidis nu vacōkim pēc dīnasta pakōpes karaveigi uszaucē.

Daži nu jīm palyka priķšnomā, kur beja pilikamais ar produktim, cyti sagōja ustobā. Kaidis apētēja gulāmustobu, cyts virtuvī, vėl kaidis izpētēja drēbu skapi. Klīva skaidrs, ka mežabrōļi meklēšona nav golvonais jūs apmekļējuma imasls...

— Ša tev! — mōte pōrsteigta un ar ryugtumu bolsā isasaucēs, kod pavēre skapa durovas: tī vairs nabeja tāva angļu bostona uzvolka... Nūzogs. Nūzogs beja ari sudroba pulkstīns — svātī globōta pīmiņa nu tāva, zalta gradzīni, dōrglītas. pasavērem pilīkamā — tī vairs nabeja ni isōleito svīsta pūda, ni sīra rituļa...

Mōte vėl ilgī naspēja nūsamīrynōt: — Pat pa nakti naslēdzem cīt durovas, nivins apkaimē i prōtā nailaiž dūmu par apzagšonu voi aplaupeišonu, te — skaidrā dīnas laikā apteirej! Uz kō taida valjsts turīs, kai jī tī Krīvejā dzeivoj?

Myusu mōjas un cytu zemnīku sātas apmekļēja paunīnīki, jīm nikod naldize paleidzeibu. Īt taidis ustobā, kam ilōps uz ilōpa, lyudz maizi — žālums pōrjam, idūd. Tepat vīns, stōsta, nu Zylupes, nu pīrubežas, bodā mērštūt, bet ka tai — ar laupeišonu.

Beja ari kaidis jūceigs gadējums. Myusu pusē reiz ikleida kaida nanūsokamas dzimts butne — ni to veirīs, ni sīvite. Dažas nu myusu

muteigōkōm sīvom, kuras prota krīvīski, beja sadūmōjušas pōrbaudeit — ivylynōjušas pērti un nūrōvušas bikses. Izarōdējis puisis. Sprucis vaļā un kai licis prūm, to vairs i radzāts nav ticis. Tys, tai sokūt, korōtovu humors.

Myusu pusē dzeivōja ari krīvu tautēibas cylvāki, par Krīveju jīm nikaidas informacejas nabeja, politikā nasajaucēs, vin, kaidreiz sanōkūt kūpā, mēdže pīminēt vacūs laikus, caru, septepadsmytō goda namirus. Ari jī gaidēja, ka taida kōrteiba navar byut myužeiga. Muna mōte, atsagrīzuse nu Rēzeknes voi kaimiņu cīma Stolerovas, myusus mīrynōja:

— Ilgī vairs navaldēis itei vara, dreiz nōks amerikani.

Bet jī nanōce. Un aizvin bižōk jei syurjōs par naizadavušūs dzeivi, atraitnes syuri gryutū likīni, pa reizei nūbyrdynōdama pa osorai. Debester jaukō, voi zyni, kai ar tāvu te cērtem kryumus, plēmē saknes, orom ar divzyrgu orklu kryumōjus. Kas tagad tī — kolhozs saimnīkoj un kryumōji nu jauna sōc pōrjimt ikūptus teirus...

***

Makškerēt isavuicējūs nu brōļa Jōņa, trejs ar pusi godus vacōka. Kod jys gatavjōs uz zyvu keršonu, nalykūs mirā, lai jam leidza. Pulkā nōce ari kaimiņpuikas — brōļu Ontona un Konstantina Ratiniku, kalēju bāmi. Tyvōkō makškerēšonas vīta beja pusstundes gōjiņa attōlumā, parostī Polodnes voi Banderu azarūs, Rēzeknes upē pi Vaičulim voi Stolerovas, leidz leļajam Rāznas azaram išonai kōjom beja paprōvōks gobols.

Brōļs, lai makškerkōtam atrostu garu, taisnu un tīvu bērzeņu, beja izskraidējis vysus apkaimes mežūs, bet par makškerauklom nabādōja: jōdabojs tikai zyrga astes ostrī, jōsavej vairōkōs kōrtōs, styngrī sasinūt mozgs. Zynōja stōsteit, ka boltu auklu zivis yudinī namonūt un nasalykōs mirā, kamer natyka pi bolta zyrga astes — gōja pi saiminika un lyudze dažus ostrus.

Jōņs beja dažaidu ideju pōrjimts. Reiz sacēja:

— Klau, taisēisim velosipedu! Tu maņ paleidzeisi, kod byus gotovs, idūšu pabraukt.

— Velosipedu? — breinjēs. — Tū jau pats navar iztaseit, ryupneicā ražoj. Nu gon fantazej.

— Jā, fantazeju, bet zynu un narunoju nīkus. Maņ pat zeimējums ir, kaidam tam velosipedam jōbyun. It tei lita?

— Labi, paleidzeišū!

— Jem cērvi un zōdži — ejam uz mežu. Jōatrūn taidis divžuburains bārzs, nu kō var izgatavēt priķšējū dakšu, kam jōir nu vīna gobola. Par pakalejō ritiņa rāmi byus vėl golva jōpalauza, varbyut ari tam der divžuburainais.

Ar tū vin, ka materiali sagōdōti, napiteik, kai lai iztaseja, ka var sēdēt un meit pedāļus? Dorbōjamēs ar tāva instrumentim, un jys beja pīceigs, ka jam taidi strōdeigi puikas — vysu grib poši. Bet dora gon na tūs vajadzeigūs dorbus — dōrzs jōravej, ari cyts ir kas dorams — mamma nateik golā. Myusu prōtus nūdarbynōja kas cyts. Ar naatlaideibu ideja tyka estynōtā, velosipedis izgatavōts — ritinim rīpu vītā kolpōja rans, nu kanepōjim saveits stričs, vysys cyts — nu kūka, kēdi palyudzem izkalīt kaimiņūs dzeivojūšajam kaļvam Ontonam. Cik daudzus variantus jys izmontōja! Leidz beidzūt labsirdēigi sacēja:

— Rudinī varēsi braukōt uz Stolerovas skūlū!

Slovonī latvīšu velosipedi »Omega«, »Erenpreiss« un cyti beja pazuduši. »Byus kritni jōpagaida, kamer krīvi isavuiceis izgatavōt kōrteigus divritiņus« — sprīde kaidis veirs, isaradīs apkalt zyrgu un radzādams brōļa meistardorbu, — »Boļševiki tikai lilōs, bet ar dorbim — kačam zam astes. Golvonais jīm — brunōšonōs, tys kai slīmeiba«.

Pēckara godi myusim pagōja tryukumā un nabadzeibā, nabeja ni apgērba ni apovu, cylvākus mātōja kai skaidas otvorā, kuru kotru breidi draudūt iraut dzejmē.

Kod palykom ar mōti divi vin, jei

atgōdyņōja:

— Tagad, dēleņ, tu pats saiminiks, gudroj pats, kai lobōk!

Mani, puīseli, tys darēja lepnu, ari es varu byut taidis kai tī prōta veiri myusu Petušku sādžā. Nūplōvu ōbuleņu, kod izkolta, sazōrdōju. Kai tys vysy doroms, jau beja zynoms, vin vėl tryuka veira spēka un auguma, cylojūt lelōs divžuburu dakšas. Kaudže iznōce pamateiga, vajadzēja vin vėl pilōbōt pošu golūtņi. Te krakškis un zōrds sasagōze, salyuza un radōju, bet zynōju, ka pošam vin vysy byus jōizloboj — nikur nasprukšu. Gadējōs, ka kaidis nūdarēja pōri, dabōju »pa myzu« puiku kiviņūs — naradōju, ikūžu lyupu zībūs un klusēju — pošam ar sevi jōteik golā.

Vacōkim pīdarēja prōvs zemes gobols Augstkolnā — ūtra taida tyvumā nabej, bārnim patyka pulcētīs uz jō, — pasavēre plašs skots uz apkōrtņi. Skaidrōs, saulainōs dīnōs redzēja pīcpadsmī kilometrus tōļōs Rēzeknes Jēzus Sirds bazneicas tūrņus.

Vysvairōk prika beja Leigū vokorā, kod uz kolna pulcējōs ļaudis, garas kārts golā cēle spani ar bārza tosīm un rotu smēri, ipriķš aizdaguši. Kaimini sanōce ar ols spani un leigū dzīsmem, lai skaņ pōri eglu golūtņem. Reiz kaimiņš Aļozs Ratniks, kurs ar munu brōli Stanislavu beja krīvu lāgerī, kūpā ar olu atnese prōvu tauku pikuci un ilyka spani: voi šam žāl dēļ taidas gūda nakts!

***

Vacōki styngrī ivārōja kristeiga cylvāka dzeives principus. Kod ēdīpreizē inōce kaidis kaimiņš voi tōļōks cīmeņš, tyuleņ tyka aicynōts pi golda. Atnōceju milōja ar tū pošu, kas saimei lykts priķšā.

— Kodēļ tai jōdora? — vaicōju.

— Tai pījimts, — sacēja mōte. — Vysi tai dora, muni vacōki tai darēja. Izsolkušais jōpabaroj, tod svēteiba nōk mōjā.

Myusu pūrainō zemeite inokums nadeve, tik vin kai golus varēja savīļt kūpā. Tūmār tāvs nikod nazaudēja pošcinu, jam pītyka ikšējō spēka, lai tyktu golā ar nalaime, pōri bādōm. Jys nacie muļļōšonūs, dorbošonūs naapdūmōti voi navītā. Par cylvākim, kas strōdōja namōkuleigi un sasteigti, sacēja: »Taidis dīstuns vin ir« (kōrstas putas strēbējs). Jū kaityņōja ari tys, ka mamma uz lauka kaidis dorbs kērs un metēs. Tūtīs svātīnēs patyka paparsēt (pasadyžōt) — gōja ar hūti golvā, koklasaiti, ōrzemu sudroba pulkstīni »Ivethe« vestes kryušū kabatā un sudroba kēdeiti leidz pūgai, spikeiti rūtaleigi pamazdams.

— Tu jau naesi nikaidis Parizes kungs, kas staigoj ar cilindru golvā un štku lepni vycynūt, — mōte pōrmete. — Tev napateik muns, kōrteiga saiminika gūds?

Jys biži pastaigōja pa sovu mežu, meklēja kaidu īpatneju zoru voi sakņu saaugumu, naporostu izaugumu, pōrnes mōjōs, mērcēja yudinī un karsēja, leidz kūks klīva lūkonōks, tod jū salice spīka rūkturam, nūlūbēja myzu, zorus nanūgrīze gludi, tod tūs pīdadzynōja ar korstu dzelzi, nūlakōja. Mōjōs globōjōs vairōki taidi spīki, jo kaidis gribēja sev — tāvs labprōt uzdōvyņōja.

***

Brōļs Jōņs jau gōja Stolerovas skūlā, es vėl nā, beja veikls uz narōneibom. Beja dziļā zīma, tāva nabeja sātā, mōte aizjīmta ar brūkastu gatavōšonu. Brōļs soka:

— Gribi redzēt, kai ar bosom kōjom aizasperšūs leidz labeibas škyuņa vōrtim? Snigs meiksts, pyukains, mani nabaida.

— Es ari varu! — napasedevūs. — Saderēsīm, kurs otrōk turp un atpakaļ.

— Labi, liksim naudu pi durovu atslāgas, kotrs sovu nūrunōtū daļu.

— Lai it, kurs pyrmais atskrīs, tam jei vysa, — rezumēja Jōņs.

Jys aizšōvēs pyrmais, bet atceļā es sasaporjōjūs un uzvarēju — distānce beja deveņpēdsmī sūli. Kod, nūsoluši dypynōjom pa greidu, mōte pamanēja sorkonōs kōjas — sajēmēm brōzīni. Vēļōk tōs sōce svīļt kai guni. Brōļs kycynōja, ka maņ starka kōjas, mōte rōjōs, ka cyta nikō navarējuši sadūmōt un gribūt sasauksteit, bet kod pōrrodōs tāvs, vacōkajam brōļam lyka nūviļkt bikšes:

— Dabōsi kōrteigu pēriņi ar syk-snu, tev kai vacōkam jaunōkais nav jōpavadynoj uz blēpom.

Mōte beja pretī:

— Taida nūsarjūdēšonōs — bosom kōjom paskrīt pa snīgu, bārnim pīļanama.

Cytu reizi atnōcis pi lynu kuļsteitojim vārōju, kai veiri meistareigi — žīg, žag — kludzynōja pa škidras kūdaļu. Jau zynōju, kai jōvycynoj kulstavneica, lai, šķelūt gaisu, radeitu svīļpojūšu trūksni. Kod tāvs meistārāja jaunu, uzplejūs: iztasei ari maņ taidu svīļpojūšu. Iztaisēja mozeņu un ar tū kritni sakulstēju pērstus, pyrms isavuicējūs pareizi vycynōt.

Lauku cylvākim Latgolā lyni un vylna beja naatjamama un napīcīsama dzeives sastōvdaļa sev pošim un pōrdūšonai. Mōte dzīdōja pi rateņa, laižūt nu kūdaļas izleidzynōtu šķipsnu vērspsūles caurumā, klausējūs jōs gaiši vylktajūs vōrdūs. Maņ tys ļūti patyka.

— Padzīdi par ganeņu, — lyudzu. Gonu gaitas vairs nabeja svešas, jo dažreiz brōļs pajēme leidza. Un mōte smolkā bolsā vylka:

Kaida dzeive ganeņam, Saule speid, leits leist, Vysy ganeņam mugorā...

Pamanēju, ka mōtes acīs isamirdz osoras. »Kō raudi, lelī tok naraud?« Nu dzīsmes rūnas lels savīļņōjums?

— Es dzižu na sev, bet jyusim, lai klyustat ijyuteigōki, zynōšōki.

Vēļōk, jau kai pusaudzīs saprotu, cik dzīsmēi lels emocionāls spēks.

Gonu dīnas ir naatjamama bērneibas sastōvdaļa, lai ari beja bezcereigi garas. Lobōk patyka reita stuņdes, leidz brūkastim, jo tys beja dīnas sōkums, naporosta un interesanta gaidas. Reita stuņdem — zalts mutē! Bet nu pušdīnlaika un leidz vokoram, lūpu dzeišonai sātā, laikš vylkōs ļūti gauši. Tagad, myuža ūtrajā pusē, muna ūztervē vysgarōkō vosoras dīna ir vysmoz trejs reizes eisōka, nakai tod — bērneiba. Navar pat isadūmōt, cik ōtri aizskrīn, ni ar nūdūmim, ni dorbu apturama.

Augstaiskolns munōs atmiņōs ījam īpašu vītu — tī aizvadeitas pateikamōkōs gonu dīnas, pasakōpūt uz kupicas, varēja ļaut acim pasapricōt par dzīdrū Rāznas azaru voi Rēzeknes bazneicas tūrnim. Šū kolnu, prūtams, apstrōdōja, sēja labeibu, gryuteibas sagōdōja stōvō nūgōze, uz kuras ni zyrgi pošī varēja nūsatūrēt, ni pavīļkt orklu. Tāvs beja isamanējīs jū tūmār apart, kaimini nōce apbreinōt dorbu. Jys jīm tod stōstēja, ka styngrī jōturūt orkla rūkturi un jōzynūt osas manevrēšonas pajēmīni. Saiminīkam, kam pīdar zeme, ir stypra vēlēšonōs jū apstrōdōt, kū, prūtams, nadreikst dareit ar pērstu golim. Jōsaceņšas apkūpt kotrs styureits — tū jys vūceja myusim.

Myusim pīdarēja deveni hektari meža, vosorā ganēju tī. Maņ patyka, izjutu meža pīvīļkšonas spēku. Tikai pavēršam vārōtōjam šķit, ka vysi kūki vīnaidi, bet jī ir tik daudzveideigi, ka var breinōtīs, pi cyta gribas ari pīsglazūt. Kūks runoj bez vōrdim, jam ir sova volūda un tu jyuti jō labeisteibu. Apbreinas vērts beja kaidis sovdaibeigs bārzs, cīši apsavejis pīdeit, kaidas cytas pīdes zori, kur varēja sēdēt kai klubkrāslā, šyupōtis it uz leikū bārzu. Baudēju šūs priķus, reizem aizmērsdams par gūvim, aitom, kuras pēc tam ilgi beja jōmekleļ, kamer sadabōju vīhā borā.

Pavasari, kod putnu ligzdas pīļdējōs ar ūlom, myusim ar Jōni beja nūsdarbošonōs. Vārdamīs uz augšu, staigōjom pa mežu. Brōļs parostī ikorsa vairōk, jū kōpšonā kūkūs pōrspēja kaimiņpuikas, varēja tikt jebkurā, pat pīdē, kurai nu apakšas pōra desmit metru nabeja nivīna zora.

— Stōvi te un skotīs! — jys isasaucēs un, apejis kōjas un rūkas ap stumbru, stutējōs uz augšu. Beja ari ūtrs pajēmīns — ar pādōm spītīs pi kūka. Bet kai nūnest ūlu capuri? Ari beja divi varianti: voi nu zībūs, voi capuri pīsīt stričam, garai kārtēi un nūlaist leļā.

Ar putnīm kai ar tautom — tīm sovi lykumi, nu kurim naatsakōp. Vōrna nasalīksīs mirā, kamer atrass pīdi, kam nu apakšas nav zoru vysmoz pōra desmit metru augstumā, lai nivins nateik pi jōs dējuma, bet žogota pavysam zamu byuvēja perēkli, lai tik ir kaidis bīzōks zoru mudžeklis, pa kuru pošai isprukt.

— Skotīs, laižūs leļā! — sauce Jōņs, atbreivōja rūkas un šlyuce pa stumbru, ka bikses vin švērktēja.

— Kam tev tys vajadzēigs, — sprīde kaimiņpuika Ambrozijs, kurs ari vārōja nūteikūšū. — Naprōteigais, nūreibs golva un nūkrīssi.

— Voi tev mōte Marija nav stōstējuse, ka, kod myusu mežūs vōrnas izperej vōrnānus, Petušku sādžā nav glōbiņa — lidoj uz pogolmim un zūg mozūs vystu cōļanus.

Kod pōrsarodom mōjōs, mōte, prūtams, pamanēja, ka biksēs caurumi, pukōjōs: »Nagols ar tū kōpelešonu«, bet kaiminīne Marija apgolvōja:

— Kas ād vōrnu un žogotu ūlas, klyust gudrōks!

Zīmā vōrnas turējōs mōju tyvumā, mes ar brōli nu drōtem taisējom keramū būri, cenšūtīs jīmā putnu ivylynōt ar gaļas gabalenim voi putrōmim. Lykōs, dreiz byus rūkā vōrna voi žogota. Lyurējom pa lūgu, pīcōjamēs, ka dreiz kaidu lidōtōju inēsīm īškā un papēteisim tyvōk. Bet nikō! Šōs staigoj apļeik, staipa koklus un aizdūmeigi verās uz bareibu, būri nalein, beistās nu lomotom. Dreiz zuda paciteiba, te pēski Jōņs sauc:

— Veris, vīna jau īškā spyrinōjās!

Metemēs pa snīgu bosom kōjom... Bolūdīs! Jys beja tys lātīceigais. Kod inesem ustobā, mōte paglaudēja cakuleņu. »Sovvaļas putns ustobā nūdarēs skōdi — nabreivi naciš. Nesit ōrā, lai lidoj!«

Meža molā pi ceļa beja oka, nu kuras dzirdējam lūpus, tī auga trejs pīdes un kupls pūra bārzs ar nūkaronim zorim — tī palykuši atmiņā. Jī pyrmi sveice pavasari, bērneibā šķita, ka kotrs pavasars nōk ar sovu krōsu. Saule vėl napasēja nūkausēt vysu snīgu, kod rūseigōs vōrnas un žogotas jau kērcē skaneigūs bolsūs un meklēja sovu kūkus.

Reiz pavasara sirōjumūs pa mežu natōli uz zora nūsamete zaļi bolts putyns, tik krōšs, ka taidu nabejom redzējuši. Tāvs zynōja sauceit, ka tei ir zaļō vōrna. Kur jei dēj ūlas, kaidas tōs izaver? Tū jys navarēja pasaceit. Skrējom putnam pakal, bet perēkli naatrodom. Uz myusu kōpelešonu pa kūkim žogotas sacēle trūksni, nūtykuma vītā sasapulcējōs vasals jūs bors, sacēle jampadraci ar sovīm ča-ča-ča. Mes zynōjom, ka jōm parostī ir četras voi sešas ūlas, vōrnom — divpadsmīt un vairōk, bolūžim — tikai četras. Bet par zaļū vōrnu nikō nazynōjam.

***

Atmiņas — krōsaina mozaika nu dažaidā lelumā gabalenim.

Rudiņūs, kod kōve cyuku, vacōkais brōļs Stanislavs nu pyuļša maņ gatavōja rūtālītu. Uz bēre palnus, ar kōju pamateigi izberze, izskolōja, pīpyute un luka žōvētis. Kod pyuslis beja izzyvis caurspeideigs kai balons (pi myusu sauce par barabanu) ībēre kalteitus zērņus. Kod jam uzsyta ar dalnu, rodōs dažaidas skaņas, veikls pratējs varēja izvylynōt ari kaidu melodeju.

Kod tāvs zōgēja molku, ari es beju klōt: »Nūzōgej rīpuli!«. Rīpulešona beja interesanta nūdarbe un maņ patyka skrīt jam pakal. Kod myusim beja četras ripas, Jōņs nūlēme: taisēsīm ratēpus. Nūkarsēju sorkonu dzelzi, lai ripu vydā izdadzynōtu caurumus, atlyka dabōt kaidu dēli asim un rateni beja gotovi, vīns varēja sēdēt īškā, ūtrs — viļkt. Vēļōk mainējamēs.

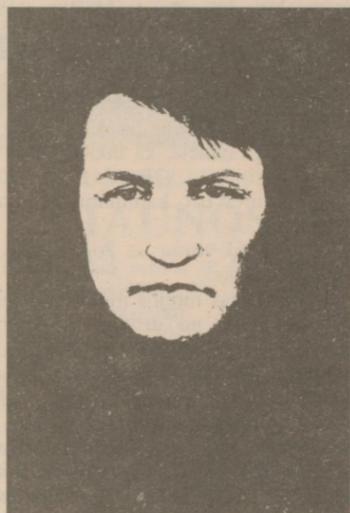
Myusu mōjōs biži ībrauce čyģōni. Tāvam jī nabeja pa prōtam — syurstūt kai augūns uz mīsas, bet jī prota tik pazemeigi un meileigi runēt, ka beidzūt jōve apsamesst škyunī padzeivōt pōrs dīnas. Es aceigi vārōju jūs bārnuš — beja taidi jūceigi, īpatneji gārbusiš.

— Voi čyģōnpuikas doncōs? — prasēju tāvam.

— Nazynu, prosi pats!

Maņ patyka vārōt čyģōnu rūseišonūs. Ēdīņu gatavōšona munā izpratnē jīm beja galeigi ačgōrna. Jau nu pošā reita čyģōnites ar bārnim beja, tai sokūt, uz streipes, trīsstyru-rainas lynu kules placūs, pina trauki leidza un apstaigoj vītejis saiminikus — kaidis kū atmat kulēs. Leidz pušdīnlaikam pagiva nūstaigōt kritnu gobolu, izgrāžūt kotrā sātā.

Reiz čyģōns pēre sovu puiku. Muns tāvs soka: tai navajagūt, jo nikō nav izdarējis. Čyģons atbildēja: tod jau byus par vālu. Syutu pēc pīna, ka izlīs nasasmeļt. Tod ari palyudzū, lai padoncoj. Malnmotainais grīzēs, lākōja pa pogolmu, nadūmōja rīmtīs. Maņ palyka baiļ, ka praseis moksū. Piteik! — klīdžu...

PĪTERS GLEIZDĀNS
**DORBA
DINAMIKA**

Ontona Slišāna rodūšō dorba dinamiku, vīnmār maineigū kusteību, natradicionalū tālaineību un volūdas izteiksmes īspējas aplīcīnoņ jō saraksteitōs un dažaidū republikas apgōdu izdūtōs 15 grōmotas. Jys daudz nasaceņš ceļōt pasaulā telpā un nadūmoj sasacēnst ar ceļōjūšīm mītpīlšōnīm, šmā nanūteiktajā un maineīgajā dorba tērgā rakstnīks kūp zemi Bolvu rajona Škilbānu pogosta Upītes cimā, divu kilometru atōlumā nu vaļsts rubežas ar Krīveju. Kamer saime vēļ nav pasamūduse nu reita, jam dūta īspēja ar spolvu rūkōs aperēt Austrumlatvejas cylvāku liktīnstōstus.

golvonō tema ir liktīneiga, sōpeiga, beidynūša ryupe par nūvoda dzeives atteisteību. Cēlis agrā reitaismā, jys palik nūmūdā par nūvoda nōkameību, izpausmes veidi — roksta (un soka) runas periodikā, ar satirika vōrdu vēršas pret tīm, kas smacej myusu apziņu, ticeību reitdinai, satiras un myusu dīnu asimilacejas kotlā jys ir dialogā ar paļōveību un uztimeību. Mōtes volūda kai tautas dvēsele jam ir vystyvōkō, vysmūdōkō un vysdōrgōkō, jō rokstu mōkslā tei ir suleiga, trekni sazaļōjuse un sazōrōjuse kai zyrgskōbiņu stībri pi cimota ibraucamō ceļā.

Mōtes volūda! Vīnim tei ir bērneiba, ūtrim — tagadne, trešim — dereiga humoram. Vōi ar tū sōcās latgaliskuma audzīnōšona, vōi atbaideišona nu tō. Vōi teišam aiztecējuse leidz ar, pīmāram, melioracejā zudušīm yudinim, tys ir, pagōjuse klusā »prīcā« myusim (tev, maņ), tai skūlai, tam kul-

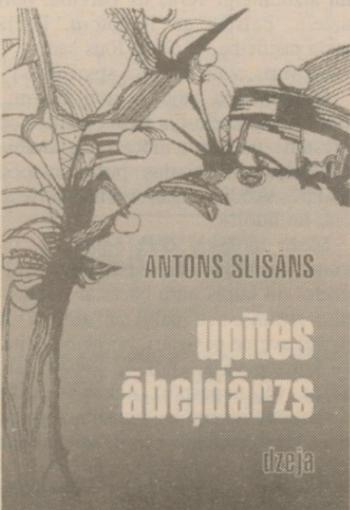
turas centram, tam laikrokstam garum? Bet jōs lobā rakstnīks dora daudz un nanūgurdynomi, bet jam gribis vēļ vairōk, lai, analogā ar tāvreizī, lai jei kai beja nu isōkuma, tai palyktu mužeigi myuzam. Tōpēc O. Slišāna dzejā, kai Ausekļa »Gaismas pīlī« un »Beverīnas dzīdūnī« muzikali svineigi skaņ tautas atmūdas idejas, bet spyļgtā, laikam atbylstūšā avangardiskā izteiksmē. Meklejuēt jaunus orientīrus myusdīnu dzejas koncepcējas izpratnei pylnveidōtis autors īt lauku dzeives dzīļumā, tradicionalūs lauku dzeives, ari folkloras slōņūs atrast kūpeibas placu un ari lai ar sovu dorbu nu tāva montōtajā saimnīceibā tyktu pi pozitīva rezultata.

O. Slišāna dziļō patiseiba dzejā bārnim ir tei līmōjušō lāpa, kuru jys tur augsti, ar un caur kuru var piklyut tāvu zemei (varbyut tāvu pīlšātai un mōtes kvartalam?), kur estetiskō un praktiskō byuteiba izrīt nu vīnim pamatpostulatim — dzimīnes izziņas un mīlesteibas. Kūpsakareību izpratne ir jaunō, augūšō cylvāka īrūcis, ļaun jam pamaneit asūšōs īspējas un dzeives vēerteibas. Ontona Slišāna veidōtū rokstu dorbi pōrīcīnūši īplyust myusdīnu bārnim vēļteitōs daiļrades kulturslōnī un pasaceļ leidz pasaulā kulturas mārūgim. Tū aplīcīnoņ ar īskaistō grōmota »Rūtaļu gods« ar Rēzeknes Mōkslas skūlas audzēkņu gleznōjumim — ilustracejom, kuru paradzāts izdūt Japōnā, ASV. Vōi ari avīzes »Latgolas Laiks« 1997. goda 22. novembra »Bērmlaika« konstruktīvajōs ziņōs, režisores Aldas Kalvānes sirdsdorbā — muzikalajā skotu filmā »Latgolas oratoreja« O. Slišāna mōtei un Latgolai vēļteitō dzeja izskaņ vīnā vasalumā ar Jelenas Švilpes muzyku un bārnū vokalō ansambļa »Pumpurīnī« bolsim. Filma sovas gods-kōrtas napavadeis tikai vaļsts fondūs, bet izīs plašajā pasaulē — storptautskajōs skatēs (Franceja u. c.).

Lirika kai augsta kulturas dominante nalik apsastōt vēsturē, kulturologejā, bet ī tōļōk eksperimentejuēt, speitejuēt sabīdreibas socialōs dzeives nūslōņōšonōs lūkim. Sarežgeitajā lauku kulturas dzeivē jō literari dorbi, praktiskō aktivitate naapslōpej īterēsī par gaišōku lidōjumu, literari tāli sasārīndoj gon īntrigejuši, gon maineīgā vēstējumā ap nūvoda brōļu un mōsu dzeives smogū pūstu. Leidza īt ari mīlesteiba. Kod rakstnīka sirdī spīž napīlneibas pōrveides dorbā, tūp ironiska, satiriska eisproza, kas ir jō myuža dorba daļa, ļaun sovaidōkom acim pasavērt nūvoda sadzeivyskōs problemōs.

Ikdiņā Ontons Slišāns organizatoriski nūstypriņoj Latvejas kulturpolitikas nūstōdnes provīcē, vōda Bolvu rajona latgaļu kulturas bīdreibas vaļdi, veidojuēt attīceibas ar nūvodu kulturas, folkloras, tautas mōkslas breivīm ekspertim un atsauceigim sponsorim. Latvejas Kulturas fondu, Latgolas Demokratiskū parteju, pošvaldeību darbinīkim, Škilbānu mōkslinīkim Reno un Leonardu Lazdinim, Rēzeknes Mōkslas koledžas pasnidzēju Jōnī Igovenu un daudzīm tyvōk un tōļōk dzeivojušīm tautīšīm, kas atsauceibas un īzpaleidzeibas tykuma balsteiti, nasavērt uz vysaidim cytaidim ryupastim, īzveidōt relatīvi kvalitatīvu Upītes cimā kulturvēstures muzeju, kū atlōja šō goda 15. novembrī un leidz 20. apmaklōtōju skaits beja jau 200. Lai šys muzejs gūdam nu paaudzes paaudzē sorojō go-reigūs rubežas un lepnī spīdrīnoņ latvyskū pošapziņu, nacionalū kulturu.

2. decembrī dzejnīks Ontons Slišāns atsavērēs uz sovu 50 godu jauneību, jō draugi un paziņas šymūs šyupeļā svātūs cēle kausus un vēleja laimes jam un jō pasaulā uztveres kūšumam, dzejnīka volūdai, saucīņam uz romantismu.

Attālūs: Īspīšōnai nūdūtōs grōmotas vōks, autore — dzejnīka meita Liene. Roksta autora zēimātais portrets un ilustracejas bārnū dzejas grōmotai »Rūtaļa«.

ANNA BABRE
**LATGOLAI
SOVS PIETUKS**

Cīnejamō »Zemtura« redakceja! Asu jyusu avīzes abonente, augstu vērtēju šū vīneigū dzymtajā volūdā iznōkūšū kulturvēsturiskū laikrokstu. Te losomas publikacejas par pagōtnī un nōkūtnī, lirika un filozofiskas pōrdūmas, daudzī autori roksta izjusti, ītērūt dziļu dūmu. Uzraksteitōs dūmas pozitīvais spēks un burveiba ir vajadzēigi latgalīšam, lai paleidzātu ceļt golvu augšōk, justis leidzvērtēigam ar cytu nūvodu tautīšīm. Vajag vairōk gaišuma, vairōk ticeibas sovim spēkim un Vysvaronajam, kurs vōlda pasauli. Vairōk vajag vīnōteibas, draudzeibas un gudru veiru dorba, jō godī ir skorbi, bet ir jōit caur vējputnim, aukom, tikai

Lai sirds tev nav akminī kolta —
Ceļš dubļōjs, bet dvēsele bolta.
»Zemtureit«, sajam munu (un daudzū maņ zynomu cylvāku) pōrmatumu, ka atļaujot sovā kulturpļovā brodot bezdvēseles autoram, kam nav nikō svāta, kurs bez kauna un gūda samyn, apsplauda tautas syuri gryuši audzātūs kulturas zīdus. Šam puīšēlam napīcīšama socialōs korekcejas skūla. Tū var dūt »Zemtura« laseitōju un raksteitōju kolektīvs. Jau sovā laikā Kaudzeišū »Mērnikū laikā« Pietuka Krustiņš — apsplaudisimangus dipītors — ar sovom runom deve tikai sovu pošraksturōjumu kai romana personažam, tod myusu »dyžais kritikis«

ONTONS SLIŠĀNS
**KUODIĒĻ NYCYNUOT
ATTEISTEIBU?**

Šudīne ir tik nasaprūtoma, ka puornam bailes. Kas šudīņ ir tys dzanuļš, kas lik nūsastuot pret latgaliskū pošīm latgalīšīm? Vōi patīšam īnerce ir tik spīceceiga ī naapturama, ka myusu apziņa naspiej īsadzīlinuot viestures patiseibā par myusu latgaliskū byuteību, kuras pamatu pamats ir latgaļu volūda. Uzsvēru — latgaļu volūda, jō latvīšu volūdas nūsaukumu tai ir atjāmuši puornūvoda kursiski, libiski vuociskuos volūdas lituotuoji ī 20. gs. uzspīzdami tū ari latgalim Latgolā piec Vidzemes latgaļu pīmāra.

ar naslāptu ļaunumu aizskar aizsaulē aizgōjušūs tautas gūda veirus (prūtams, raksturoj ari pats sevi). Tei ir beistama slīmeiba — pikreitu myusu cīnejamai dzejneicai Martai Bārbalei. Sovas slīmeibas izpausmes šys »kritikis« vēļreiz parōdā »Zemtura« 28. novembra numerā rokstā »Vladislavs Luocs. Gaidūt bruolī«. Te myusu »varūņš« Oskars Seiksts ceņšas ar sveivōrdu un »jaunvōrdu« paleidzeību sameidēt un apsplaudēt latgalīšu grōmotu izdevēju Vladislavu Lōci, jō romana I daļū »Brōlī« (īcarātas beja trejs). Romanu, kurs iznōce vairōk kai pyrms pusgodsymta, O. Seiksts pōrsauc par »absurdū dramu« un tik šausta, cik vīn spēka. Šausta ar »latgaliskīm jaunvōrdim« — stōstīps, saitinīks, ūmōtkā, pyrmaleigais, nada-jacejams, tupys suopīs plounumūs nu danaidiska dorba utt. V. Lōcs sovam romanam prototīpus jēme vactāvu Augustu un vacmōti Iļžu un jōpīzeimej, ka šudīņ Vladislava mērsteigōs atlikas guldeitas leidzās šīm seņčīm, O. Seiksts Augustu un Iļžu apsaukoj par »namōkuleigim aktīrim švakā lugā«. Jō pītyktu prōta, vajadzātu atsavainōt par apvainōjumim, bet jō patīšam ir beistami slyms, tod jau...

Šam studentam O. Seikstam īteicu izdūt pošam sovu avīzi ī vōvuļōt sovā žargonā cik pateik. Es, kai »Zemtura« laseitōja, lyudzu redakceju naļaut bezgūžīm apkauņōt, pīspīlaudēt gūdeigu Latgolas nūvoda laikrokstu — tei byus gora un socialōs korekcejas skūla.
Vysu lobu!

kungi ī kundzes, saprūtīt vīnu reizi ītū patiseību, ka tū latgalīšu volūdu, kuru mes saucam par latgalīšu volūdu ar P. Stroda ortografeju navar saukt par latgalīšu volūdu, jō šei volūda rodusēs atdaryņojūt latvīšu literārō valodu ī saglōbojuēt tik vīņ kai puorskaņas lykumeību patskaņūs.

Mes asom viesturiski vaca tauta ar senu volūdu ī byusim tī, kas cīna sovas volūdas atteisteību, a navys mierdeišonu muoksleigi radātas ortografejas žņaugūs. Volūdīnīkī nav radejušs jaunu latgaļu volūdu, a myusu tautas runu patīsi zynuoniski (nūteikti viel napīlneigi) apstruodovušs ī tuodieļ navīssīm O. Seiksta ī V. Lukaševīča romanu atkrytumu kastē, tuodieļ nasacenssimies palikt par čukčīm ī čuvašīm, tuodieļ nasauksim par mītpīlšōnīm myusu jaunūs volūdīnīkus ī literaturkritikus, tuodieļ nanūlīgsim tuo, kas gryuši losoms, a īšim leidzī laikam, kuru mes poši, uzsvēru — mes poši vysus padūmejas godus, sevi nu latgaliskuos cīļmes nanūlīgdami, asom radejušs.

Tys ir vorūņdorbs, ka mes asom pas-tuovejušs, asom sovu volūdu ī latgaliskū goru iznasušs leidz catūrtajai nalatgaliskī audzīnuotai latgaļu paaudzei ī ļuovušs tai suokt sevi apsazyņuot! Tys ir suopeigi, saprūtū, suopeigi, ka šei paaudze bīži vīn īspļaus myusim acīs, jō jīm nav ni mozuokuos vajadzēibas līškuot sovai sirdsapziņai ī apkuortējim.

Es prīcuošūs, jō taidš spluovīns tīks ī maņ. Es zynu, ka asu pelnīejs, jō asu, bīži vīņ asu turiejs sovu zynuošonu dunci kārmanā, a navys ar jū gojys karuot.

Atteisteiba ir nuoktne. A mes tok tuo grībejom ī grybam. Vōi nu tuo?

Šys gods dzejnīkam Andrim Vējanam bejis booteigs ar ražu, pēc kapitālō dorba pārņ »Latgolas rokstu gaismā«, kas īdybynōja tradīceju īk decembrī reikōt Latgolas dzejas pīvakari Reigā sarakstējis daudzū jaunus dzejīļus un īzdevis kōrteju grōmotu »Rāznas krūze«. Pīers Gleizdāns jū ar arklym (pīminēšim A. Jūrdžam vēļteitōs rīndas »kotru godu pa orumam«) pa dzelai īcēļ mōkūpūs.

SPAITĀNU ROMONS
SĀBRAM

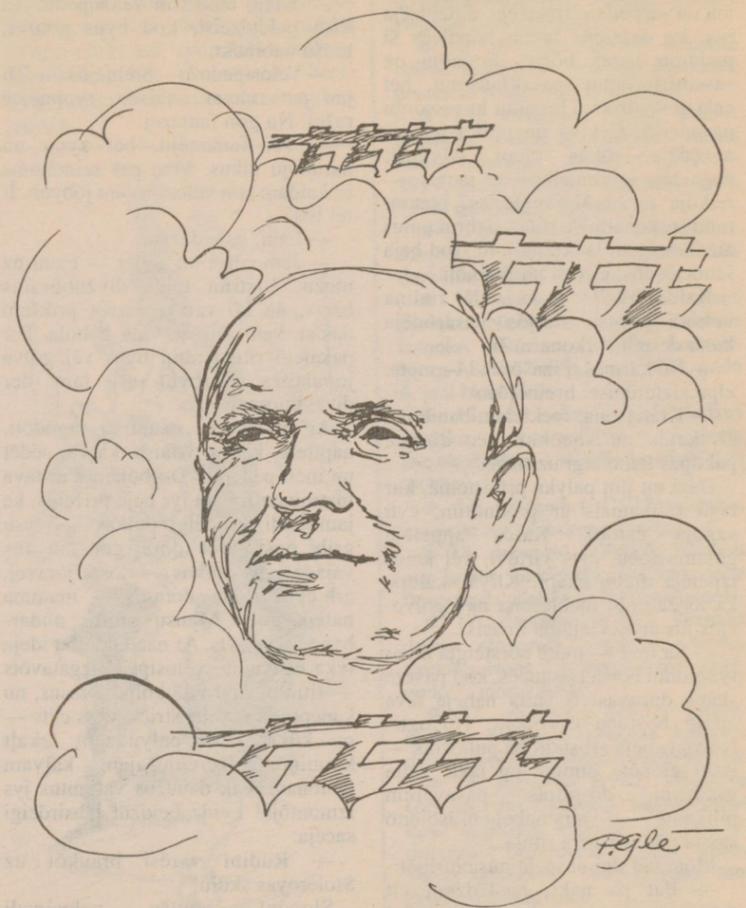
Sprīd pats par sevi, draugs, tīsu
Cik sovteigs ī cik tu vēļ zams.
Byus dvēselei vaļdeit par mīsu —
Šys baussīs tev pīpyldams.
Tū ļaunū, kas tevī, tu ravej,

GŪDOJAMŌ »ZEMTURA« REDAKCEJA!

Sīrsneigi sveicīnoņo Zīmassvātūs! Lai mīrs vērs zemes ī cylvākim lobs prōts! Svātū gastīņčam nūsyutu jaunōkū originaldzīsmī »Hīmna mīram«, kurā pasaceits: »Bez mīra laimes nava, eistynas nav prīcas...«
Tī ir patīšam sirdsgudrī, breineigi patīsi vōrdī!
Ar cīneišonu

E. KARŪDZNĪKS

Goda nūslāgumā

Ar boltumu malnumus dzēs,
Īt vysu, kas gaitu tev kavej,
Kai nazōli dōržā plēs.
Cik apāsts maizes, cik gaļas,
Cik buceņu īzdzarts jau ols!
Voi dryvas tev sakupļoj zaļas,
Voi cīmeņš tev ustobā sols?
Vysš cyldonais vēļ jau nav cīnā,

Cik bīži tu raksturā slōbs.
Ar stingreību sūli īk dīnā
Skaists dorbs tovu tykumu glōbs.
Nu, nastōvi, nagaidī, — dori,
Kas gotovu rūkōs tev dūs?
Tod ēngļi, tāvtāvu gori
Byus drysnōt kristcēļūs.
15. 09. 56

Latgolas nūvoda nedēļas laikroksts
REDKOLEGIJA
Dybynōtōjs — A. Rancāna
īzdevnīceiba.
Indekss 3053

Masu īnformacejas leidzekļā
registracījas aplīceiba Nr. 1609.
Iznōk nu 1994. goda 30. decembra
reizi nedēļā — pīktdīnōs.

Izdevēja nūrēkīnu konts Latvījas
Unībankas Preiļū nūdaļā Nr. 468425,
kods 310101900. Izdevēja adrese:
A. Upīša īlā 3-49, Preiļi LV-5301,
tōļruņš 8-253-21516. 1. īspīdlūksne.

Datorsalykums Līvija Kalvāne,
datormaketeišona — Solveīga Sarkane.
Īspīsta SIA »Latgolas druka«
Bazneicas īlā 28, Rēzeknē, LV-4601